

Părintele ARSENIE

Papacioc

DESPRE ARMONIA
CĂSNICIEI

Dacă m-ar întreba cineva să-i spun într-un cuvânt ce este **cultura**, i-aș răspunde: **armonie!** Dacă m-ar întreba un altul, mai pretențios, să-i spun, într-un cuvânt, **definiția Bibliei**, i-aș defini: **Armonie!** Dacă m-ar întreba altcineva să-i spun ce este **căsnicia**, i-aș zice: **armonie.**

ISBN 978-606-93024-2-2

9 786069 302422

Părintele Arsenie Papacioc

Despre armonia căsniciei

Ediție îngrijită de
Ierom. Benedict Stancu

Editura Elena
Constanța

Redactor: Ileana Marinescu

© Editura Elena

© Ierom. Benedict Stancu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
a României

PAPACIOC, ARSENIE

Despre armonia căsniciei /

Părintele Arsenie Papacioc;

ed.: ieromonah Benedict Stancu. -

Constanța: Editura Elena, 2013

ISBN 978-606-93024-2-2

I. Benedict Stancu (ed.)

265.5

Despre armonia căsniciei

Mai întâi este vorba de-o trăinicie a căsniciei, nu este vorba de o plăcere de moment care se consumă, după care se ajunge la nenorociri și la despărțiri.¹ Eu asist la divorțuri... Nu este permis ca în iubire să înșeli. Bărbații trăiesc cu alte femei și nu le convine să divorțeze. Copiii nu-i încurcă, că nu se ocupă deloc de ei. Și le lasă copiilor și o zestre morală proastă, pentru că pe copil – spuneam la atâta lume – nu-l învață nimeni să vorbească, el vorbește precum părinții, deci ce aude și ce vede, aceea va face și el. Și tot ce face soțul, că o bate pe soție, că nu-știu-ce, copiii înregistrează și cresc traumatizați. De ce să nu facem o căsnicie pentru totdeauna ca moșii și strămoșii noștri? Dacă m-ar întreba cineva să-i spun într-un cuvânt

¹ „Oamenii, fiul meu, se despart din pricina **iubirii de plăceri** și a **egoismului**. Nu există o altă cauză. Toate celelalte motive le aduc ca pretexte, ca să se justifice pe ei înșiși” Nicolae Zurnazoglu, *Cuviosul Paisie Aghioritul-Mărturii ale închinătorilor*, Editura Evanghelismos, București, 2006, p. 345.

ce este *cultura*, i-aș răspunde: *armonie*! Dacă m-ar întreba un altul, mai pretențios, să-i spun, într-un cuvânt, definiția *Bibliei*, i-aș defini: *Armonie*! Dacă m-ar întreba altcineva să-i spun ce este *căsnicia*, i-aș zice: **armonie**. Nu e armonie...? Păi ce, femeia e făcută de Dumnezeu ca să te joci tu cu ea?

Dragii mei, eu discut foarte mult, mai ales cu studenții teologi, care nu pot fi hirotoniți (diaconi sau preoți pentru bisericile de mir) dacă nu se însoară mai întâi. Mai întâi de toate pentru legătura dintre bărbat și femeie s-au făcut atâtea acte, atâtea viersuiri, atât de frumos, atât de înălțător, s-a vorbit despre iubire. De pildă Eminescu care făcea apel la inima Veronicăi: „Pe lângă plopii fără soț/Adesea am trecut/Mă cunoșteau vecinii toți/Tu nu m-ai cunoscut.”

Am ajutat în perioada interbelică pe cineva să plece în Germania. Erau căsătoriți, aveau două fete, soția era profesoară de istorie. Soțul odată ajuns în Germania a început să scrie poezii. Și-i întreba pe colegii de muncă, tot români: „Vă place poezia scrisă de mine?” „Nu!” îi răspundeau colegii. „Dacă-i place Mariei soția mea, nu trebuie să vă mai placă și vouă!” Maria era muza care îl inspira pe el,

vedeți ce înseamnă dorul de soție!? Omul trăia ca și când ar fi fost soția lui de față.

Dragii mei, trebuie să știți că femeia nu trebuie luată în căsătorie numai pentru satisfacția aceasta strict omenească, care la măsura ta are un aspect omenesc. Dumnezeu așa a hotărât să se placă unul pe celălalt, dar scopul este altul. Această viersuire de care vă spuneam, ne-a descris ce este femeia, dar dacă ai ști tu tânărule cine este femeia, atunci ai intra în haina ta de bărbat; dar dacă nu o cunoști, nu poți.¹

¹ „Când cineva se căsătorește, o face ca să aibă soție ajutor pentru mântuire. Trebuie să-i arate dragoste și să se lupte pentru mântuirea ambilor. Din ziua căsătoriei vor trece în jur de zece ani pentru a se echilibra familia, trebuie să o urmărim cu mult discernământ, să punem o perspectivă duhovnicească și să nu ne amestecăm în amănunte, să intervenim doar în situații grele. Cel căsătorit, atunci când nu prețuiește și nu lucrează fecioria duhului (curăția inimii), nu trăiește bine nici ca om căsătorit, deoarece viața în căsătorie se hrănește din această curăție a inimii. Fecioria duhului vindecă și fecioria pierdută a trupului. Ava Zosima, care avea și fecioria trupului și fecioria duhului, s-a plecat înaintea Cuvioasei Maria Egipteanca, care a fost desfrânată de mică. Însă fecioria duhovnicească pe care o dobândise Cuvioasa Maria Egipteanca o vindecase pe deplin. Calea cea mai bună este atunci când Domnul e cu noi. Atunci totul se preschimbă în rugăciunea cucerniceia iubirii

Care este pedagogul cel mai bun? Și atunci se poate răspunde: Mama! (I Tim 2, 15), ea este pedagogul cel mai bun, pentru că ea știe să iubească cu adevărat, până la jertfirea totală a ei. Deci bărbatul, dacă înțelege valorile din femeie, vei vedea cât este de hărăzită Taina Nunții de Dumnezeu! De asemenea educația femeii este

către Dumnezeu și în lacrimi de pocăință, rămânând uitată lumea pătimășă a păcatului. Dar nu întotdeauna ni se dă a petrece într-o asemenea rugăciune. Dumnezeu ne părăsește pentru ca noi să ne ostenim. Și astfel, când ne atacă vreun chip al patimii nu își pot asuma o putere activă, lucrătoare, ci rămân în stare pasivă. Sunt nu puține rugăciuni pe care este bine să le cunoașteți, dar puteți și voi înșivă să făuriți altele, căci rugăciunea este neconținută facere. Iar când nu aflăm în noi înșine puterea de a ne smulge imediat atenția minții de la patimi, atunci cea mai bună cale rămâne o pocăință înfocată, un strigăt către Dumnezeu: *Slobozește-mă de puterea acestor duhuri! Du-mi mintea la Cer, unde petreci Tu, Dumnezeul meu! Izbăvește-mă de robia iadului patimilor!* Și dacă ne vom petrece astfel timpul, neîngăduind minții a se contopi cu patimile murdare ce spurcă întregul om, vom putea cu mult mai puțină trudă să ne luptăm cu gândurile pătimășe. O valoare mult mai mare o are fecioria duhovnicească, căci fecioria duhovnicească este împlinirea poruncii lui Hristos atunci când mintea omului se lipește de Dumnezeu cu rugăciune. Această fecorie duhovnicească poate fi dobândită de toți, și de cei căsătoriți, și de cei necăsătoriți”
Părintele Sofronie Saharov

aceea de a ști să-l prețuiască pe bărbat, să ia un bărbat cu adevărat.

Să vă spun ce mi-a spus o fată, pentru că eu discut cu tinerii mereu: „Părinte, este îngăduit să ne sărutăm?” Eu mă aflui într-o dificultate la acest răspuns. Dar sunt în dificultate și pentru că a început să se considere o lipsă de iubire dacă nu se sărută și acesta este un început fals într-o relație. Și am ajuns să accept acest lucru, numai cu scopul unei căsătorii. Dar acest sărut nu face decât să o degradeze pe femeie, ca să ajungă altceva decât ceea ce ar trebui să fie ea în realitate. Iată ce scrie Coșbuc într-o poezie: „Pocnind din bici pe lângă boi,/În zori de zi el a trecut/Cu plugul pe la noi./Și de pe bici l-am cunoscut,/Și cum țeseam, nici n-am știut/Cum am sărit și m-am zbatut/Să ies de la război.” Vă dați seama, în zori de zi, fata țesea la război. „O, nu mi-e că mi-am sângerat/La prag piciorul într-un cui, Dar mi-e că e păcat!/Om bun ca dânsul nimeni nu-i,/Și pentr-o vorbă rea ce-i spui/El toată ziua lui/Muncește supărat. Și, vezi, așa-i el, nu știu cum!/M-a prins de braț și m-a cuprins/Să mă sărute-n drum./Dar eu din brațe-i m-am desprins/și l-am certat și l-am

împins,/Dar n-am făcut cu dinadins/Și rău ce-mi pare-acum!" Vedeți cum ne plimbă? Aceștia suntem noi, dar la toate aceste lucruri frumoase, de acest gen, vine Biserica și spune: „Toate acestea, făceți-le ca pentru Dumnezeu.” Ați văzut? Fata l-a respins din pudoare. „Dacă mă vede cineva! Este foarte secret! Este numai al meu și nu se poate să mă vadă cineva, că este o trădare!” Aceasta este. Trebuie să intrăm în simțirea lucrurilor. Pentru că mi-a spus o fată așa: „Părinte, am fost cu iubitul meu la munte.” Acum la „iubit” i se mai zice și „prieten.” Dar apelativul „prieten” este doar un paravan. Nu există prietenie între un băiat și o fată, ci există numai iubire, să știți. Așadar, îmi spunea fata respectivă: „Părinte, am fost cu prietenul la munte și nici nu m-a atins!” Și era așa de fericită: „Ce băiat!” Vedeți, acesta era bărbatul care a răscolit dorințele ei de a se împlini, pentru că este plină de comori și așteaptă pe acela care să-i descopere valorile. Deci, nu este vorba de plăcere.

Iubirea fără Hristos nu are nici un gust. Și mai mult vă spun că iubirea se consumă și nu mai are acel gust, în care să vezi în fiecare clipă o veșnicie

întreagă, alături de celălalt. Nu mai are gust, pentru că este fără Hristos. Dar dacă este cu Dumnezeu, atunci este prosperitate în fiecare clipă și nu există derapaje... Mireasa care intră fecioară în biserică la Taina Cununiei, fecioară rămâne toată viața – chiar după ce naște prunci – și mirele la fel, bineînțeles doar dacă sunt și rămân în Hristos. Nimic nu se poate concepe fără Dumnezeu.

Dragii mei, plăcerea este o consecință, nu este un scop în sine. Eu mănânc să mă hrănesc, nu mănânc pentru că este mâncarea dulce. Dacă este și dulce este foarte bine, dar nu contează, pentru că nu acesta este scopul. Plăcerea nu-i decât un incident care să te mâne din ce în ce mai mult, pentru procreare, pentru a se perpetua specia!

Referitor la lumea aceasta... nu e vinovată, suntem vinovați noi că nu știm să iubim și nu știm s-o apreciem! Ce-am făcut noi pentru lumea asta, dacă este vorba să intrăm în amănuntele drumului mântuitor? Ce-am făcut noi pentru lumea aceasta – asta ni se cere!

Nu este niciodată nimeni degeaba lângă tine. El este cu știința lui Dumnezeu, ca tu să-l ajuți sau să te

folosești. Te folosești, că poate are o putere de duh mai mare. Sau îl ajuți tu, în sensul de a-l suporta. Este o mare greșeală atunci când certăm pe unul sau pe altul! Îl rabdă Dumnezeu și pe acela, și de aceea l-a pus în calea ta, ca să-l rabzi și tu și să te încununezi!

Există poruncă în învățătura creștină: să se respecte toată făptura, cu atât mai mult ființa omenească, care are „chip” și „asemănare.” Și firea pervertită, bineînțeles, te îndeamnă să ții cont numai de al tău, și foarte greu te rupi [jertfești] și pentru celălalt. Și tocmai asta e porunca: să te rupi.

Dacă ați cunoaște viața Sfântului Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei, v-ați înspăimânta! Sfântul Ioan, când s-a dus în respectiva arhiepiscopie, a întrebat: „Cât aur are arhiepiscopia?” Și i s-a răspuns: „Atâtea litre de aur!” „Dați-i la săraci!” Când au auzit, economii ăia au zis că îi sărăcește. Și a venit înapoi însutit față de cât a dat. Iar dădea, iar venea însutit. Economii cârteau mereu! Vezi, nu observă omul când primește, dar observă când dă. Dar venea însutit cu precizie! Este cuvânt din Scriptură. Eu nu am dreptul să mă îndoiesc de acest cuvânt „Însutit veți

primi” (Matei 19, 29). Și obișnuiți-vă cu autoritatea cuvintelor din Sfânta Scriptură. Tainele Bisericii s-au făcut pe temeiul cuvintelor din Scriptură.

A venit o doamnă la arhiepiscopie să dea o donație. Și a întrebat-o Sfântul Ioan: „Cât doriți să dați, doamnă?” „Atât!” Sfântul Ioan se aștepta să primească însutit, iar cât dădea doamna asta nu era însutit. Și a întrebat-o: „Atât ai vrut cu adevărat să dai?” „Nu! Am vrut să dau atâta, dar când am scris suma, o mână nevăzută a șters și a scris cât dau eu acum.” Ce se întâmplase? Economii nu au dat săracilor cât a zis Sfântul Ioan. Au dat mai puțin. Și corespundea cu cât adusesse femeia asta însutit. Sfântul Ioan i-a mustrat: „Uite cine sărăcește arhiepiscopia!” Și s-a ajuns să dea câte o corabie cu aur, și veneau o sută înapoi; și s-a umplut Marea Mediterană cu corăbii pline cu aur mergând la Sfântul Ioan. Și s-a auzit glas din cer: „Să vedem, Ioane, cine este mai milostiv: tu sau Eu?” S-a verificat cu ape, cu corăbii și cu aur cuvântul Scripturii. Deci, obișnuiți-vă să nu trăiți numai voi, ci să ajutați pe toți care sunt cu voi. Grija ta pentru celălalt este importantă. Dacă se află în supărări mama ta, sau copilul tău sau

tatăl tău, tu nu poți să-i ajuti, dar cel puțin, ai posibilitatea să te rogi lui Dumnezeu ca să-i ajute. Este considerată o milostenie foarte apreciată de către Dumnezeu, această grijă a ta pentru celălalt. **Această lipsă de grijă pentru celălalt, caracterizează lumea în momentul acesta istoric.** Și să știți că se vede mai mult la tineret o mișcare din aceasta verticală și sunt în ceartă cu părinții și îmi spun fetele: „Da părinte, nu vrea să mă vadă mama, că zice că m-am pocăit.” Adică încearcă să facă și ea ceva, să-și facă cruce, să se roage, să se ducă la biserică și nu face nimic altceva. „S-a pocăit.”

Există poruncă mare repetată de Iisus Hristos, încât insistă: „Să vă iubiți unul pe altul” (Ioan 13, 34). Vedeți, cu orice chip trebuie să fim controlați, dacă avem acest sentiment de iubire pentru toți. Practic e greu. Nu poți chiar să iubești pe toți. Bine, asta se înțelege. Dar cu nici un chip să nu urăști! Dacă nu urăști, nu mai ești în apă, ești pe scară, pe prima treaptă. Dar ești pe uscat! Și sigur că treptele merg până la ultima treaptă de sus, a dragostei. Ești liber și ai posibilitatea de a urca, dacă nu urăști. Deci este un început doar. Ce se numește scară:

„Două lemne hodo-lemne și un braț de alea mărunțele!” Adică, dacă ești pe prima treaptă ești salvat. Dar ceva sfânt din noi, creându-ne Dumnezeu singur numai pentru El și poruncindu-ne să iubim, ne-a dat și puțința să iubim. Și atunci ceva sfânt din noi ne spune: „De ce să stau chiar așa pe ultima treaptă? Ia să pășesc mai sus!” Se întâmplă de capeti o bucurie pe care nu o cunoșteai, dar care te odihnește și te silește la a treia treaptă. Și tot așa, și tot așa, până când ajungem la dragoste, care este legătura desăvârșirii (Col 3, 14).

Mântuitorul nu spune că sunt treizeci de trepte, cum arată Sfântul Ioan Scărarul. Spune: „Să vă iubiți” (Ioan 13, 34) – vorbește la superlativ și termină. Dar acum noi, care ne întâlnim cu neputințele noastre și cu frecușul, lipsa de educație la un adversar, dintre două rele, alegem răul cel mai mic. Decât să-l urăsc, mai bine mă așez pe prima treaptă și nu-l urăsc. Și mă țin cu mâinile de treapta de sus. Dacă te ții cu mâinile de treapta de sus, înseamnă că e posibil să ajungi la ea, că e deja în mâna ta. Este poruncă. Nu mai avem voie să comentăm, decât cu orice chip, să stabilim relație măcar la „Bună ziua”

sau să nu urăști pe nimeni. Degeaba ne zbatem, în zadar împlinim alte porunci creștine, dacă n-avem relație cu cineva. Frățiile voastre trebuie să știți că inima noastră trebuie să fie mereu liberă pentru Hristos. Că un dușmănel, care stă cocoțat pe acolo pe undeva în zona asta grozavă a inimii, îl îndepărtează pe Hristos din inima ta. Adică nu vrea Hristos să stea cu dușmănelul ăla. Că nu există relație între rău și bine. Mântuitorul zice: „Să-mi dai toată viața, toată ființa ta!” Dracul zice: „Mie să-mi dai numai un deget!” Că prin asta el te stăpânește cu totul. Deja e lângă tine. Nu mai este Hristos lângă tine, dacă tu i-ai dat dracului o unghie de la un deget. Nu trebuie recunoscut.

De aceea, nici nu se stă de vorbă cu dracul. E o greșeală mare când mai spun unii: „L-am certat pe dracul!”, pentru că dracului îi convine foarte mult dialogul cu omul. Să te rogi! El fuge de rugăciunea pe care o faci tu. Dacă îl simți că într-un fel te muncește fizic, sau te deranjează te miri cum, roagă-te lui Hristos: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!” Că vă este la îndemână o rugăciune ca asta. Dar nu cu agitație, ci cu calm și

cu stăpânire de sine. Pentru că, vă repet acum, sunt sigur că v-am mai spus, oricare ar fi motivul unei întristări descurajatoare, sau al unei mâhniri ce duce la deznădejde, este numai și numai de la draci. Harul lui Dumnezeu nu vine unde-i o mâhnire, unde-i o întristare, deoarece cu astfel de bogăție nu știi ce să faci și o risipești. Și, din prudență, nici nu te stăpânește acest har, dar vine unde-i liniștire sufletească, unde ființa noastră transformă ca un mare aparat de reacție acest har al lui Dumnezeu cu hotărârile tale de a mișca, de a te împlini, și uite așa ajungi la măsura omului desăvârșit, ca să nu spun că devii un dumnezeu după har, bineînțeles. Dar pe fondul unei stări de veselie, viața duhovnicească nu se vede, dar se simte. Simți că ai mândrie. Însă smerenia nu se prea simte! Niciodată un om nu spune: „Eu sunt smerit!” Dar se simte totuși o bucurie sufletească pentru că ai un fior de relație caldă cu lumea.

Dacă raționalizezi relația ta cu lumea pe motiv că sunt liber să nu primesc vizita fratelui – e un câștig. Dar e un câștig minor, fără rezultate mai avansate. Trebuie să-l iubești cu adevărat cu inima. Strategic vă dau un

sfat: nu poți să-i iubești pe vrăjmași de prima oară, dar așează-te pe poziția să nu-i urăști. Și dacă te găsește moartea pe poziția de a nu-i dușmăni, tu mori ca un iubitor de vrăjmași, cu harul lui Dumnezeu.

Să știți că e o foarte drăcească lucrare, ura asta a aproapelui. Prima dată asta vine: „Ah ce i-aș face!”

Dragă, cele zece porunci nu trebuie învățate ca la școală: „Dacii și romanii,” și începi să spui istoria dacilor și a romanilor ca pe apă. Nu! Trebuie cu orice chip să împlinim aceste porunci. Poți să te prezinți la duhovnic că n-ai împlinit o poruncă, că o împrejurare, sau o stare de lucruri te-a oprit. Se analizează de ce nu ai putut, capeți circumstanțe atenuante, dar cu nici un chip să nu crezi că ești scutit total, că o împrejurare s-a creat și tu nu ai împlinit porunca.

Ai lucrat Duminica. Porunca Bisericii este să nu se lucreze. Dar o împrejurare oarecare te-a silit să lucrezi. E nevoie să te spovedești că ai muncit. Nu-i nici o mustrare, fără canonisire.¹ Nu s-a gătit mâncare

¹ Cf. *Filocalia* vol. XI, Sfinții Varsanufie și Ioan, Scrisori duhovnicești, Întrebarea 751, *Oare este păcat a lucra Duminica?*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990, p. 644.

pentru Duminică. Și există o altă poruncă care spune: „Cine postește Duminica este certat de Biserică” (Canonul 64 Apostolic; Canonul 18, Sinodul local din Gangra). Și atunci ce faci ca să nu postești Duminica? N-ai mâncare făcută – faci mâncare. Deci ai muncit Duminica. Dar, dintre două rele, alegi răul cel mai mic. Dar ai salvat porunca care spunea să nu postești Duminica.

Doi creștini s-au hotărât să se ducă la Ierusalim. Se mergea pe mare cu corabia în condiții grele, nu erau avioane. Mergând ei spre Ierusalim au intrat să găzduiască la o casă, unde i-au găsit pe toți bolnavi. Au sărit amândoi, i-au ajutat cât au putut. Dar unul dintre ei a zis: „Eu nu mai merg la Ierusalim căci nu pot să-i părăsesc pe cei bolnavi.” „Cum dragă, că noi ne-am hotărât. Unde-i hotărârea noastră?” Și a plecat celălalt singur și a ajuns la Ierusalim. Acolo era o mare aglomerație, că era vorba de Praznicul Învierii Domnului. Pelerinul odată ajuns în biserică, a pătruns cu mare greutate, și-l vedea pe cel care rămăsese la bolnavi chiar în fața altarului. Dintre două fapte bune alege fapta cea mai mare. Cel care a îngrijit de bolnavi s-a așezat pe poziția de vârf

a Scripturii: Iubirea. Și atunci ce cauți la Ierusalim? Te duci din tradiție! Te duci că ai posibilități! Te duci că ai timp sau că ai avut bani! Dar ce te faci dacă ai lăsat vreo dușmănie în urma ta? Porunca iubirii e porunca cea mai mare, de aceea insistă Mântuitorul. Deci e o întrebare justificată; să ne-o punem toți: „Iubesc sau nu iubesc?” că e poruncă, dragă! Să nu credeți că Mântuitorul a vorbit numai pentru veacul respectiv, pentru Apostoli. Nu. A vorbit pentru toate timpurile. Și noi avem privilegiu că suntem creștini. Și atunci sigur că nu o să-l urmărim pe Tutankhamon sau pe Budha. Noi îl urmărim pe Hristos. Băgați de seamă, iubirea e criteriu de Judecată! Evanghelia care se citește la *Duminica Înfricoșătoarei Judecăți* este aceasta: „Am fost bolnav, și nu M-ați îngrijit. Am fost însetat, și nu Mi-ați dat să beau. Am fost flămând, și nu M-ați săturat” (Matei 25, 35-36). Nu vorbește nici de alte arțaguri și nu știu ce. Vorbește numai de iubire. De ce ai urât? Dovadă că tu nu ai iubit, nici măcar nu l-ai respectat, că-i ființă omenească. L-ai urât. Că nu-l mai recunoști ca ființă omenească, din momentul din care îl urăști. Și atunci ne osândim cu asta. Vorbești de rău cu

atâta ușurință și cu atâta motivare intimă. Și chiar dacă ești întrebat, răspunzi: „Dar ce, numai eu vorbesc!? La urma urmei merită.” Ei bine, vă spun, e un păcat foarte mare. Nu numai că nu-l iubești, dar îl dușmănești, îl urăști. Atunci tu ai făcut crimă morală, nu dragoste.

Dacă pomenim pe cineva, este poate departe de tine, nu are cum să știe că tu îl pomeniești. Tu ești în comuniune cu cel pe care l-ai pomenit. Dumnezeu, pentru rugăciunea ta, îl ajută pe el, și tu, conștient, vrei să fii împlinitor al poruncilor date de Dumnezeu: te numești un mic mântuitor cândva și undeva. Tu pomenindu-l pe el, îl ajută Dumnezeu. Dumnezeu ți-a auzit rugăciunea. Chiar Traian, care a fost un păgân, a avut o fiică, Drosida, care a devenit Sfânta Muceniță Drosida. S-a botezat singură, drăgălașa. Împăratului Traian i se dusese vestea, și a rămas vorba: „Bun ca Traian.” Era un suflet bun, drept, nu i se cerea mai mult decât să fie drept. Sfântul Grigorie Dialogul, văzând atâtea lucruri făcute de Traian și că a avut un nume așa de consacrat, s-a rugat lui Dumnezeu pentru el ca să-l ierte. Sfântul Grigorie a trăit în anul 500, de când avem Sfânta

Liturghie a Sfântului Grigorie Dialogul. Și s-a rugat lui Dumnezeu să-l ierte pe Traian. Deci a intrat într-un dialog cu cerul și a auzit un glas: „Dumnezeu ți-a auzit rugăciunea, dar mai mult să nu te rogi pentru păgâni.” Sfântul Grigorie Dialogul a intrat într-un dialog cu Cel Ce mântuiește și i-a dat puțința lui Traian să fie și el în Împărăția mântuiților. Al doilea caz pe care-l cunoaștem referitor la mântuirea unui suflet nebotezat este acela în care Sfânta Tecla se roagă lui Hristos să mântuiască o fată păgână. Dar acestea sunt excepții. Cuvântul de foc rămâne: „Cine nu se va boteza nu se va mântui” (Marcu 16, 16).

Tu dacă pomenesti pe cineva, trăiești cu toată lumea, cu frații tăi de credință. Și sunt obligați față de cel care îi ajută la mântuire într-o formă anonimă, dar știe Dumnezeu. Mai departe, după rugăciune, ține relația cu omul. Aruncă-i un zâmbet, ca să vadă că nu îi ești dușman. Nu un rânjat. Aruncă-i un zâmbet, dacă te provoacă. Dragă, eu am susținut un adevăr. Frăția ta ai fost în situația să fii în afară de adevăr. Că te-a lezat punctul meu de vedere, al adevărului, nu-i vina mea. E vina ta care nu ești cu Adevărul. Acesta, să zicem că este un

motiv material care a stricat relația. Noi nu putem forma legi de iubire de la noi. Porunca „să iubești” este și pentru ei. Aceasta e mântuirea (Ioan 15, 12-13). Aceasta este. „Cine îl iubește pe Dumnezeu și nu-l iubește pe aproapele, e un mincinos” (I Ioan 4, 20). Aceasta este mântuirea. Porunca cea mai mare este să-L iubești pe Dumnezeu din toată inima și din tot cugetul tău, iar porunca a doua e să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși (Matei 22, 37-40). Asta e mântuirea (Levit 19, 18; Ioan 13, 34). Pentru că suntem în contact aici, acum. „Dacă tu nu-l iubești pe fratele tău pe care îl vezi, cum poți să zici că-L iubești pe Dumnezeu care nu-L vezi?” (I Ioan 4, 20) Gata!

Ce să facem, pentru că răspunsul este ăsta: există și Rai și iad. S-a dat puțința fiecăruia să nu se ducă în iad și totuși s-au dus și în iad. Ce să facem? Noi ne facem datoria să iubim, că și pe cei din iad îi iubește Dumnezeu. Dar iubirea lui Dumnezeu îi biciuiește acum. Dreptatea lui Dumnezeu îi ține acolo. Iadul este marea durere a lui Dumnezeu. Ei își dau seama că îi iubește Dumnezeu, și tocmai aceasta îi chinuie: „Uite, ne iubește și acum, deci, ce ar fi fost să-L

fi urmat pe Hristos?" Ce n-a făcut Hristos să-i scape pe oameni de iad?

Uite, dialogăm în ce privește mântuirea. De ce mergi pe o cărăruie oarecare și nu mergi pe „șoseaua” bătută, care duce la Ierusalim? Pe „șoseaua” asta te mai lovești de pietre, dar nu părăsești „șoseaua” pentru sângerările rănilor. Te pansezi, dar ține-te de „șosea,” că harul nu vine decât pe „șoseaua” asta, nu vine pe toate cărările. Însă nu trebuie să schimbăm sensul propovăduirii, că avem de-a face cu oameni îndărătnici. Uite, tu te duci la un prieten care are un câine rău. Câinele nu știe că ești prieten cu stăpânul și latră la tine. Dar tu nu ții cont că latră câinele, tu îl iubești pe stăpânul lui și te duci la el. Soluția este să-i zâmbesc, să-l pomenesc și să nu-l urăsc, așa cum este. Eu îmi doresc foarte mult să-mi păstrez această sfântă libertate, această curățire a inimii, că Hristos nu vine în inima ta dacă este un dușman acolo. Nu vă mai preocupați cu: „Uite, eu i-am zâmbit și el mi-a rânjit.” Dacă ești pe linia adevărului poți să fii foarte sigur: „Doamne, eu sunt de vină, că fratele meu e dificil!”

Însă mai mult decât a vorbi, este să duceți o viață creștină, să vadă și ei.

Asta ar putea să fie predica cea mai de efect. Altfel e inutilă o discuție cu ei, care s-au antrenat să răspundă la întrebările propovăduitoare, bune, ale creștinilor. Ei știu ce să răspundă. Că e mai dulce tutunul, e mai dulce beția, e mai dulce curvia, e mai dulce pierderea de timp și preadesfrânarea. Mai ales acum s-au creat atâtea posibilități de distracție, de destindere, de pierderea sufletelor. Și atunci, dacă te vād pe tine făcând așa, se întreabă: „Oare ce te face pe tine să ai o astfel de conduită?” Și atunci îi zici: „Dragă, îmi pun problema mântuirii! O să terminăm odată! Căci cel mai mare, cel mai greu moment din viața ta, va fi ziua când vei muri! Atunci se va vedea cum ai trăit! Nu vei mai avea nici un fel de scuze. Mila încetează de la Dumnezeu. Până acolo e milă, dar de acolo începe dreptatea lui Dumnezeu, după faptele noastre.”

Și dacă primește sfatul, să-i spuneți: „Domnule, există Judecata lui Dumnezeu. Există porunci. Să le ascultăm! Iisus Hristos Dumnezeu fiind, a luat chip de rob numai ca să ne mântuiască pe noi, să ne scape de iad.” Vasăzică, începi cu credința de la capăt. Dar mai ales, să vadă faptele voastre cele bune. Căci dacă te apuci

să faci chefuri, degeaba vorbești tu și propovăduiești.

Uite așa se creează un moment pentru folosul tău. Să ai o poziție folositoare. Dacă nu te ascultă, „**Dixi et salvavi animam meam,**” zice latinul. „*Eu am zis și mi-am mântuit sufletul meu*” (Iez 3, 19-21). La Judecată, când te va întâlni, să nu-ți zică că nu i-ai spus. Pentru că toți cei cărora le spunei ceva în numele Adevărului de credință, frații mei, toți aceștia vă vor vedea pe voi odată și le va suna în cap: „Uite, că mi s-a spus lucrul ăsta de către cutare și n-am ținut cont!” Ei, problema e mare, problema e peste tot, problema e întinsă cu lipsa de credință! De asta luptăm din răspuțeri. Dar feriți-vă, frații mei, să nu faceți sminteli! Poate nu-l smintești atât cu vorba cât îl smintești cu fapta. Trebuie să vă măsurați mersul, să vă măsurați programul și, mai ales, să aveți pace în familie, că asta vă ajută foarte mult. Vă ajută să creșteți foarte mult duhovnicește!

Însă trebuie să avem dreaptă socoteală! Dacă intervenția ta e nepotrivită, pentru că respectivul adversar se îndărătnicește, se face un război colectiv acolo... Și nu e bine să

faci un război care-i smintește pe cei din jur și la urma urmei te anulează și pe tine ca om duhovnicesc! Dar avem voie să ne apărăm!

Referitor la subiectul „sărutului” le spun fetelor: „Vedeți-vă de treabă cu băieții și propunerile lor de sărut, pentru că vă degradați duhovnicește.” Prin orice cuvânt duhovnicesc pe care îl împliniți cuceriti cerul întreg și această posibilitate de urcuș duhovnicesc se anulează pentru un sentiment strict omenesc și nesigur din partea celuilalt. Și chiar dacă ar fi un om sincer acela! Adică renunți la ajutorul lui Dumnezeu nemaipomenit acordat inimii tale, în schimbul unei satisfacții momentane. Dumnezeu vrea să stea în inima ta și e „gelos.” „Ce vrei domnule, mă oprești de la viață?” îmi vei spune. „Nu, tocmai că vreau să te duc la Viață!” (Ioan 14, 6). Relația de prietenie nu se face numai din dorința de a avea o relație, ci cu scopul unei căsătorii.

Vin fete la spovedit și scriu pe pomelnic și numele iubitului. Și le întreb: „E credincios?” „Nu, începe și el acum.” Păi, nu-i e rușine, acum, la douăzeci de ani, student fiind, începe și el să se roage? Asta trebuia să o facă de mic copil! Băiatul acesta e

primejdios! Vrei tu acum să-l încreștinezi pe el? El te pofteste pe tine trupește, ți-a măsurat de mult dimensiunile trupului. Face orice acum numai să pună mâna pe tine, și pe urmă tot el este. Iubirea nu înseamnă lins (sărut). Are o justificare dacă vă veți căsători. Dar e prematur când abia ați început studiile. Așa că iubiți-vă, respectați-vă, nu împlinind pur și simplu pipăit și celelalte... E o ispită! E foarte bine că există așa ceva, ca s-o poți dori, ca să-l poți dori... după ce s-a săvârșit cununia religioasă. Scopul căsătoriei este mântuirea reciprocă. Stimularea continuă, reciprocă, spre acest scop este obligatorie, pentru că e o mare răspundere. Valoarea unei flori nu stă într-o petală pe care a luat-o vântul, ci trebuie văzută valoarea intrinsecă a florii. Așa că, dragii mei, o căsnicie se poate întemeia pe o iubire adevărată și pe o coordonată exclusiv creștină. E o mare greșeală să te îndrăgostești de un băiat sau de o fată și să punem problema căsătoriei pentru că mi-e drag de el sau de ea.¹ Nu, nu! Trebuie

¹ „Îmi aduceți la cunoștință, cu prostească bucurie, că fiica dvs. a fost aleasă *Miss*. Ca și cum ați aștepta să vă și felicite. Mie îmi e rușine și să scriu despre acest lucru, iar în loc de felicitări vă fac

cunoscută profunda mea compătimire. Nu știu de ce mai spuneți în scrisoare: «Pentru fiica mea, ca fată educată, lucrul acesta este foarte măgulitor». Căci, ce se poate spune despre educați și needucați în zilele noastre? Între numeroasele crize contemporane, criza educației este una dintre cele mai importante. Cine știe care poate fi numită cu mai mult temei educată: o damă de la oraș sau o ciobăniță sfioasă de la munte! În această privință nu se va ajunge la o înțelegere până ce nu ne vom întoarce la concepția despre educație a poporului și nu vom spune, în armonie cu multele milioane de glasuri ale poporului: educat (obrazovan) este cine are obraz. Iar cine nu are obraz nu este educat, oriunde ar locui, orice poziție ar ocupa și orice grămadă de cunoștințe ar avea în cap. În satele noastre din Șumadia, despre frumusețe se șoptește, iar despre caracter se vorbește cu voce tare. Asta vine din adâncă conștientizare de către popor a faptului că frumusețea este un lucru trecător și care nu depinde de om, în vreme ce caracterul este un lucru netrecător și care depinde de om.

Concursurile moderne de *Miss* sunt un obicei al vechilor popoare latine. În fapt, este doar un comerț abil disimulat cu prostituate. Ați urmărit soarta multelor *Miss* din Europa? Ce trist! Căsnicii străni, copii din flori - sărmanii copii! -, procese senzaționale între soți, sinucideri. Iată-vă rubrica la care sunt înscrise de obicei «reginele frumuseții»! Oare și fiica dvs... Mai bine i-ați fi dat să citească actul despre moartea eroică a tatălui ei în Ter-Planina decât să o fi expus la un concurs peștriș și primejdios. Cine vă poate garanta că marea dvs. bucurie nu se va preface grabnic într-o nespusă întristare și în rușine - rușine că vă veți închide în cameră și vă veți ascunde fața cu mâinile de lumina soarelui? Și veți ști că vecinii chicotesc răutăcios, și asta vă va rupe și mai mult inima.

văzut, cât de cât, dacă sunt străbătuți

Dintre toate ispitele cu care omul are a se măsura în sine însuși, frumusețea este, oricum, cea mai anevoie de biruit. Ea a fost biruită de Sfânta Ecaterina și Varvara și Anastasia și Parascheva și multe altele, care au cunoscut în sine o frumusețe mai înaltă decât cea de pe sine. Dar va putea, oare, să o biruie fiica dvs., care este lipsită de o vedere duhovnicească puternică și care s-a expus o dată de bunăvoie la târgul frumuseții? Să dea Dumnezeu, Puternicul! Căci frumusețea este un ghețar de pe care se alunecă sigur în adâncul de foc.

Negustorii americani de filme au născocit - cu totul din capul lor, mai mult pentru comerț - că Iuda vânzătorul era cel mai frumos dintre cei doisprezece apostoli. Asta, firește, nu se poate dovedi cu nimic în lume afară, poate, de sfârșitul lui Iuda. Precum ați auzit și ați citit negreșit, sfârșitul lui a fost asemănător cu cel al unora dintre reginele și regii moderni ai frumuseții. Acest «frumos» Iuda, după ce L-a vândut pe Fiul lui Dumnezeu, s-a coborât la pârau și s-a spânzurat. *Și aruncând arginții în templu, a ieșit și s-a spânzurat.*

Cine merge la plimbare cu diavolul departe, greu se mai întoarce la calea dreaptă. Ce să vă sfătuiesc? Măritați-vă fiica cât mai degrabă, și cu cât mai modest, cu atât mai bine. Cu un brutar sau cu un cizmar. Firește, dacă acel om cinstit se va hotărî să ia asupra sa o răspundere ca aceasta. Așa puteți trage nădejde că veți trăi să vă bucurați de nepoți legiuți, și veți da mulțumită lui Dumnezeu. După atotputernicia Sa, Făcătorul îl poate opri pe om ca să nu cadă pe calea lunecoasă pe care a apucat-o din neștiință ori slăbiciune. Fie ca El să vă stea într-ajutor dvs. și celor pe care îi iubiți cel mai mult pe lume - copiilor dvs” *Sfântul Nicolae Velimirovici.*

de fiorii sfintei răspunderi pe care o cere căsătoria. Pentru că o femeie care se căsătorește va naște și ea trebuie să renască copilul prin educație. Deci trebuie să fie foarte pregătită. Eu opresc o serie întreagă de tineri care vin să mă cerceteze în sensul ăsta de a se amăgi prin sărutări, care mai apoi se consumă și pier. Că bine a zis cine a zis că: este mai lungă calea până la sărut decât aceea până la păcatul cel mare. Și se consumă în felul acesta de a-și manifesta iubirea, încât nu se deosebesc de păgânii care se căsătoresc pentru plăceri. A greșit un băiat cu o fată; dar ea a rezistat la început, iar el i-a zis: „Nu, asta face parte din ritmul dragostei”, „(...) Și un prunc la anul, blând și mic, să crească mare și voinic, și noi să mai discutăm un pic și la botez!” – datorită ritmului dragostei. Pentru că frumusețea o să se mai schimbe, dar trebuie să rămână mai departe frumusețea creștină din fiecare, pentru fiecare. Asta e verigheta care se și dă: iubirea celui alt către celălalt. Adică iubirea nu are nici început, nici sfârșit – asta ar fi semnificația verigheții.

Există mai multe condiții, din punct de vedere strict religios, pe care trebuie să le îndeplinească tinerii, și

printre ele sunt și acestea două: să se iubească, și să fie și părinții de acord. Aici, de multe ori, este un conflict între iubirea tinerilor și acordul părinților. Și atunci trebuie să optăm pentru unul din două, dacă lucrurile nu mai pot rămâne pe loc: să se iubească în Hristos, cu scopul căsătoriei. Trebuie să simți că celălalt e pentru tine. Există o forță nevăzută în tine, cu care simți că acesta este... „cel ce este.” Îl vezi cum se manifestă, îi vezi naivitatea celui alt, cuminența, dorința de a se dăruia, dar nu doar pentru plăceri; pentru că, de multe ori, dorința acoperă scopurile. Adică, „domnule, nu mai țin cont de nimic, ne iubim.” Însă nu sunt de aceeași gravitate păcatul cu fapta și păcatul cu gândul. Spune Scriptura: „Că tot cela ce caută la femeie spre a o pofti pre ea, iată, a preacurvit cu dânsa întru inima sa” (Matei 5, 28). Ești cu soția ta în intimitate și te gândești (îți închipui) că ești cu o altă femeie care ți-a plăcut. Curvești cu soția ta! Da, dar cu mintea. S-a considerat căzut și cine a fost numai cu mintea la gândurile acestea. Și dacă nu se astâmpără până la urmă o să-și pună problema despărțirii.

Poziția de om necăsătorit mi se pare o abdicare! Nu recomand așa ceva.

Trebuie să fii foarte întărit în credință, că vin ispite... Începi să dai curs temerilor ce-ți șoptesc că nu-i cum trebuie să fie un bărbat sau o femeie! Luptă s-o faci cum trebuie sau să-l faci cum trebuie!

Acum vreau să vă spun un lucru: să știți că nici inteligența și nici orice educație nu are nici o valoare dacă nu este în slujba dragostei și a iubirii. Chiar dacă sunt necredincioși nu putem să-i oprim să se căsătorească. Însă nu ajung nicăieri, dacă nu sunt cu Hristos. „Ne iubim, și gata!” Acesta este instinct și nimic altceva. Iubirea aceasta nu are durabilitate.

Căsătoria în sine trebuie să se facă după cum spune proverbul: ori bine, ori deloc! – fiindcă este în slujba unui ideal, nu în slujba plăcerilor numaidecât. Iubirea, căsătoria care urmează, dacă nu slujește unor idealuri mai înalte – chiar necăsătorit, dar mai ales căsătorit – sigur că nu ajungi la nimic pozitiv: nu faci decât să pierzi un timp atât de scump.

Că se iubesc este un fel de a vorbi. Ce rost are să mai vorbim că se iubesc, dacă nu cred în Dumnezeu! Nu există niciun fel de siguranță, de percepere în viitor, de sens, de scop, dacă nu există Dumnezeu. Dacă nu este în

Biserică, nu există nimic! Acesta ar putea să fie răspunsul.

Ce să le cerem? Căsnicia are nevoie de educația copiilor, de a-i învăța să se închine. Pot să trăiască așa, ca niște păgâni, fără nici un fel de ideal? N-au bătut clopotele destul ca să se deștepte tineretul acesta? Iar cu acel cuvânt „astăzi familiile trec prin momente dificile” nu prea sunt de acord. Pentru că atunci când trăiești prezentul, nu mai poți să vezi defecțiunile în acțiuni: vezi numai perfecțiunile. O tendință mereu de a mă completa făcând bine primul pas spre așa ceva.

Dacă sunt necredincioși, nu are nici un haz, cum am zice. Dar dacă s-au cununat la biserică, înseamnă că sunt, cât de cât, credincioși. Dacă sunt necredincioși, nu se mai cunună.

Nu putem spune că nu lucrează din momentul în care se face, pentru că este încadrată într-o întreagă ceremonie, cu harul preoției... Nu recomandăm deloc această Taină a Cununiei dacă sunt necredincioși. Pentru că avem prin această Taină anumite pretenții sau niște răspunderi. Și dacă aceste răspunderi sunt nedorite, nu se pot împlini, pentru ce mai plecăm atunci pe acest drum? Sau

fac Taina aceasta numai dintr-o datină? Cuvântul acesta, datină, este un cuvânt mai scump și nu aș vrea să-l implic aici, printre necredincioși.

Se cununau ca datină și moșii, și strămoșii noștri, și încă numai la Biserică, fără cununie civilă. Dar cununia era făcută cu scopuri extraordinar de mari. Asta este o mare Taină (Efes 5, 32), dragii mei! Mântuitorul a făcut prima minune în Cana Galileii (Ioan 2, 11) ca să ne arate cât de mare e Taina Nunții. Sfântul Apostol Pavel vorbește despre Hristos și Biserică făcând o analogie cu Taina Nunții. Mai întâi de toate se pun în valoare lucrurile așa cum le-a creat Dumnezeu (Fac 2, 22-24). După cum Eva e născută din coasta lui Adam și tot așa și noi din Hristos (Efes 5, 28-32). Eva era în Adam și acum la Taina Cununiei bărbatul și femeia devin iarăși una. De aceea între cei doi soți nu există grad de rudenie.

Pe urmă, să ne gândim că se vor sătura unul de altul foarte repede, neavând nici un ideal care să-i ajute, că nu e har. Harul este acolo unde este credință. Dumnezeu nu dă harul ca la un milog – o mână întinsă la pomană –, îl dă doar dacă te jertfești. În acest sens există poezia *Mănușa* scrisă de

Schiller, tradusă de *Eminescu*, unde eroina, fată bogată și foarte mândră, era curtată de un băiat curajos, pe care însă îl refuza. Vrând să-i pună curajul la încercare, pe când se aflau la arenele romane, unde creștinii erau aruncați la lei, fata își scapă mănuașă în arenă: „Dac-amorul ți-e fierbinte, cum te juri în orice clipă,/Să te văz,/Mergi mănuașă de-mi ridică!” Băiatul coboară între lei care nu-i fac nimic și recuperează mănuașă. Reușește deoarece există o forță – pronia Divină – care conduce toate momentele și situațiile și care i-au împietrit pe lei. Deci unde-i eroism „îngheață și natura!” Înapoiindu-i mănuașă, băiatul îi spune: „Doamna mea, o mulțămire ca aceasta n-o mai voi!” Vrând cu orice chip să-l pună la încercare, fata îl expusese chiar la moarte. Așa facem noi cu Dumnezeu: Îl tot solicităm, Îl tot solicităm... fără să luptăm și noi. Raiul nu se ia cu miorlăială, ci cu eroism.

Deci datina aceasta se săvârșește datorită unui scop, cu o răspundere extraordinară. Să nu se încurajeze cineva că o face din datină! E o iubire șubredă, care nu durează. Cum ar zice omul: „O lună de miere și o viață de amar!”

Adevărul este că nu sunt de părere cu cuvântul acesta „astăzi.” Bărbatul și femeia sunt aceiași cu cei pe care i-a creat Dumnezeu la început, cu un scop bine definit (Fac 1, 27-28).

S-a făcut o constatare: întrucât femeia a fost roabă mii de ani, și, cu ocazia *Edictului de la Milan* (în anul 313), Sfântul Constantin cel Mare a dat libertate și femeii, ca să nu mai fie omorâtă fără judecată, că nu este permis acest lucru. Văd acum că se transmit atavic defectele și calitățile. La femei s-a transmis atavic teama, ele se tem de bărbat; așa cum la bărbați s-a transmis atavic puterea și îndrăzneala și această grozav de urâtă, de condamnată poziție a bărbatului de a fi agresiv. „Femeie” înseamnă „împărăteasă dăruitoare.” Femeia, dacă zici că-i slabă, totuși, din momentul în care te-ai angajat să te numești soț, nu te poți numi soț decât lângă o soție. Trebuie să o pui pe tron, cu orice chip! Să nu se mai vadă în femeie numai un scop meschin sau un lucru de caznă.

Femeia este extraordinară în creația lui Dumnezeu! Dați-vă seama că destinul întregii omeniri depinde de cuvântul Fecioarei Maria, libere: „Fie mie după cuvântul Tău” (Luca 1,

38). Și s-a schimbat destinul întregii omeniri, și chiar al lui Dumnezeu în lume. Maica Domnului este o femeie care a deschis porțile fericirii, libertății și veșniciei în lume.

Femeia trebuie cu orice chip respectată, pentru că dacă Dumnezeirea ar întreba omenirea: „Ce este în umanitate?,” n-ar întreba paternitatea, ci maternitatea! Deci femeia joacă un rol primordial în ceea ce privește creația lui Dumnezeu, bărbat și femeie.

Putem noi oare să desprindem o Taină atât de importantă de cuvintele Mântuitorului: „Fără de Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5)? Acestea sunt cuvinte dumnezeiești și tot ce a spus Hristos este adevărat.

Lumea creștină, dacă ar fi atentă numai la aceste cuvinte, ar fi mult mai controlată și s-ar descoperi mai repede ori valorile, ori defectele. Pentru că El este Vița și noi suntem mlădițele (Ioan 15, 5). Poate mlădița să rodească ceva fără Viță?

Maica Domnului reprezintă neamul omenesc. Femeia nu trebuie văzută ca o roabă. Pentru că deși citim în *Apostolul* de la Taina Cununiei că femeia trebuie să se supună bărbatului (Efes 5, 22), acesta din urmă trebuie să

fie atent, că i se spune, tot în același *Apostol*, că trebuie să o iubească (Efes 5, 25-28). Dacă nu o iubește, soția nu o să-l asculte. Bărbatul, dacă nu asimilează acest cuvânt, se face răspunzător de îndărătnicia femeii. Deci trebuie să o iubească cu orice chip (Col 3, 18).

În căsnicie se intră prin foarte multe transformări și lucruri neprevăzute, datorită marilor intimități: naștere de copii, care nu se face numai citind cum se face, ci se naște în modul cel mai normal de către toate femeile, fie împărăteasă, fie femeie de rând. Cuvântul femeie trebuie, cu orice chip, mult mai respectat, pentru că, vă repet, cuvântul femeie înseamnă „împărăteasă dăruitoare” și dăruire este toată Scriptura.

În ce privește idealurile soțul și soția trebuie să fie: „cu el totdeauna, ca el totdeauna” (I Cor 11, 11). Dar în ceea ce privește preocupările, fiecare are îndeletnicirea lui. Dacă este iubire lucrurile se rezolvă de la sine: se uită unul la altul și știu ce au de făcut.

Atunci când se spune că femeia este grozav de valoroasă în creația lui Dumnezeu, asta nu înseamnă că bărbatul nu este nimic. Pentru că

supunerea, în sine, înseamnă mântuirea în sine. Femeia nu se supune pentru că este miloagă, ci se supune ca să întregască armonia lucrurilor. Ea este cea care face efortul cel mai mare pentru ca bărbatul să-i fie cap, din momentul în care îl iubește. Și atunci femeia ce este, dacă bărbatul este cap? Unde este situată față de cap? Dacă bărbatul este capul, femeia este inima. Trebuie să se supună unul față de altul (Efes 5, 21); fiindcă sunt foarte dese situațiile în care bărbatul o întreabă și-și ascultă femeia (I Cor 7, 4). Ei trebuie să se iubească. Dacă nu se iubesc, relația dintre soți este numai o ordinară gâlceavă.¹

¹ „Scopul cununiei în Hristos este ca oamenii să ajungă la dragostea deplină, jertfitoare, să-și taie voia lor și de acolo să ajungă la Dumnezeu. Toți care încep viața duhovnicească prin ignorarea legii lui Dumnezeu eșuează în cele ale credinței. Au venit la mine un bărbat cu soția lui – erau certați – și era limpede că unul era mai vinovat decât celălalt. Am întrebat-o pe soție: «Cât la sută crezi că ești de vină?» A răspuns: «Doar cinci la sută. Dar soțul meu este nouăzeci și cinci la sută vinovat». Și i-am zis: «Atunci îndreaptă acel cinci la sută și să vedem dacă celelalte nouăzeci și cinci la sută mai rămân!» Nu demult a venit la mine un tânăr care avusese un conflict cu soția sa. Iar ei au doi copii. Și eu i-am spus: „Smerește-te și atunci vom scăpa de tragica năruire a familiei. Iar copiii

Dacă bărbatul este cap, femeia este inima! Și inima este mai mult decât orice, este adâncul cel mai adânc al ființei omenești, este chiar locul unde Dumnezeu Și-a făcut locaș (Ioan 14, 23). Și dacă ea este inima, e și el inimă, fiindcă iubirea armonizează căsnicia.

Iubirea răspunde la toate întrebările: iubirea aduce prunci, care dau valoare nemaipomenită căsniciei – zâmbetul lor – și creează unitate nezdruccinată familiei. Dar, vă repet, nașterea de prunci nu este scop căsniciei, este o consecință. Scopul este stimularea reciprocă spre mântuire.

Dacă punem întâi problema iadului, nu mai vorbim de Rai! Nu se pune problema. Acestea sunt consecințele vieții păcătoase. Călcarea greșită, păcatele înseamnă iadul. Răceala dintre cei doi este consecința păcatelor. Dumnezeu este drept, poate

mici vor scăpa de tragica formă a vieții copiilor cărora li s-au despărțit părinții.” Cu prilejul unei plimbări pe străzile Moscovei, am trecut pe lângă o casă prin ale cărei ferestre răzbăteau strigătele unor oameni care se certau. În legătură cu acest fapt, fratele meu Nicolae m-a făcut atent spunând:

– Tu știi cum încep toate certurile și conflictele într-o familie?

– Cum? Trebuie să spui doar: „*Cine sunt eu aici?*” și apoi să izbești cu pumnul în masă” *Părintele Sofronie Saharov*

să facă orice. Dar un singur lucru nu poate să facă: să-și calce cuvântul! Fiindcă prima poruncă dată în Rai a fost: „Să nu mânânci din pomul ăsta!” (Fac 2, 17) – și a mâncat –, consecința a urmat imediat, fiindcă există și dreptate dumnezeiască, nu numai milă (Deut 11, 27-28; 30, 15). Și face orice ca să te scape de căderile acestea. Căderile de după Adam, pe care le suferim noi, le rezolvăm prin Taina Pocăinței.

Nu putem să discutăm despre dracul fără să vorbim despre Dumnezeu, în creație dracul este un tolerat. Noi nu putem să-i învățăm să iubească. În iubire nu există nimic rațional. „Nu știu de ce îl iubesc pe acela!” Iubirea nu are nici început, nici sfârșit, există deodată cu Dumnezeu.

Deci, ca să se depășească această răceală, trebuie să ducă o viață creștinească.¹

¹ „Ți-ai părăsit nevasta cu care te-ai cununat și ți-ai luat alta, cu care trăiești necununat. Și te mai miri de ce vecinii se scoală împotriva ta? Și te mai miri că autoritățile te prigonesc și te pedepsesc? Un păcat al tău este acela că ți-ai lăsat soția legiuită, iar al doilea că te-ai însoțit cu alta necununat. De două ori ai călcat legea Făcătorului tău: de aceea vecinii tăi cârtesc împotriva ta, iar autoritățile de stat te prigonesc. Ceea ce ai făcut tu n-ar fi păcat la un animal, căci pentru animal Făcătorul nu a pus

În cazul divorțurilor, oamenii au greșit când s-au căsătorit. Dar Biserica acceptă divorțul ca să nu se strice armonia în viață. Ca să se evite desfrânarea, Biserica a îngăduit căsătoria a doua și a treia. Dacă s-a măritat în grabă, pentru că băiatul are „cravata frumoasă,” pentru că are

lege ca pentru oameni. Pentru oameni însă este păcat. Tu îți afli îndreptățire în aceea că așa au făcut și alți. Într-adevăr, și alții au făcut așa, printre care unii nelegiuți încoronați. Pe nici un călcător de lege nu l-a îndreptățit însă faptul că înainte de el au fost și alții care au călcat legea. Împăratul bizantin Constantin al VI-lea, fiul Irinei, și-a părăsit soția legiuită, pe Maria, și a luat o damă de la curte pe nume Teodora. Atât împărăteasa-mamă cât și patriarhul Constantinopolului l-au dojenit pe împărat pentru fapta sa - dar samavolnicul împărat nu numai că n-a vrut să asculte de mama sa și de întâi-stătătorul Bisericii lui Dumnezeu, ci i-a și amenințat că dacă nu-l lasă în pace va readuce la putere păgânismul, iar credința creștină o va scoate în afara legii. Și tot poporul clocotea de mânie din pricina fărădelegii împăratului - dar în al doilea an de când trăia el în nelegiuță însoțire, au năvălit în curtea împărătească uneltitorii, au pus mâna pe împărat și l-au orbit chiar în odaia unde se născuse. Să nu te ajungă și pe tine pedeapsă înfricoșătoare - de la Dumnezeu, ca de la o putere nevăzută, mai tare decât toți oamenii. Fiindcă scris este: *Vai celor ce zic răului că este bine și binelui că este rău, celor ce fac din lumină întuneric și din întuneric lumină* (Isaia 5, 20). Așa grăiește Cel a Cărui mână ajunge la orice ființă omenească pentru a milui sau pentru a bate” *Sfântul Nicolae Velimirovici*

marcă de mașină nu știu de care... Tinerii să nu se grăbească la o căsătorie numaidecât din motive materiale. Văd că mai mult femeile sunt înșelate de bărbați. La Casa Regală atunci când trăia regina Maria s-a întâmplat că un soldat din gardă a poftit la frumusețea ei. N-a avut de lucru și-i mărturisește acest gând și prietenului său tot din gardă. Acesta se duce și-l spune reginei. Atunci regina l-a chemat și l-a întrebat: „Ai nevastă?” „Am, să trăiți, Majestate!” Și regina îi poruncește majordomului: „Adu două pahare cu apă!” Vine majordomul cu paharele și le pune pe masă. Și regina îi spune soldatului respectiv: „Uită-te bine la aceste două pahare. Cum e paharul acesta la fel e și celălalt! Cum e nevasta ta, așa sunt și eu! Nu mă pofti, că nu-ți dau nimic în plus față de nevasta ta”, „Să trăiți Majestate!” Deci frumusețea este la acea femeie pe care o iubește bărbatul, cu care s-a cununat. O altă femeie care-l încântă nu-i dă nimic în plus din punct de vedere fiziologic față de ce-i oferă soția lui. Doar că este altă inimă, altă educație, alt angajament, altă prezență... Femeia toate aceste daruri frumoase le risipește atunci când ia de

bărbat un soț nătâng! Când aflu că și-a bătut soția mă supăr foarte rău...

Uneori înșeală și femeile că n-au ce să facă: „Părinte nu-mi dă bani, nu-mi dă...”

Dacă ești stăpânit de un păcat și îți pare rău și te așezi pe poziția de luptă împotriva păcatului, atunci îți ajută harul. Dacă nu te așezi pe poziția de luptă și te simți bine în cloaca aceea, atunci harul nu te ajută. Și farmecele se prind la anumite persoane care nu luptă duhovnicește (Rom 16, 19-20). Uite, eu sunt de șaizeci de ani în mănăstire și n-am prea văzut în mănăstire farmece reușite. Dar în schimb, vine lumea fermecată! Vin stăpâniți de farmece care împiedică căsătoria lor sau îi leagă ca potență bărbătească. Însă se și vindecă pe rupte cu ajutorul rugăciunilor. Vin și se plâng: „Doamne iartă-mă! Scapă-mă!” Scapă pe o bucată de vreme. Dar dacă nu se astâmpără... Că spune Mântuitorul în Evanghelie: „Ieși din el și să nu mai intri!” (Marcu 9, 25).

Pentru că duhurile rele se tânguiesc și unde se duc sunt întristate și se gândesc că: „Ce bine era!” Dacă găsesc casa măturată, cum zice Mântuitorul (Matei 12, 43-45), adică

dacă i-a scos pe ăștia de acolo, este limpezit, și atunci intră din nou, și va fi căderea cea de pe urmă mai mare ca cea dintâi. Pentru că iar începi să cedezi, nu te-ai complăcut pe poziție de dezinfectare cu îngerii lui Dumnezeu, ci te-ai lăsat la voia întâmplării.

Satana nu este o putere, ci un tolerat de Dumnezeu. Puterea e la noi, creștinii, că suntem botezați, avem înger păzitor, ne rugăm la Dumnezeu. Dracul se atinge de tine dacă te are la mână cu ceva (greșeli, păcate). Dar vă spun, nu numai acestea sunt păcate care sunt consemnate în îndreptare de spovedanie, ci mai sunt păcatele lipsirii, faptele bune pe care le puteai face și nu le-ai făcut (Iac 4, 17). Pentru că se creează punți de intrare a dracului în noi prin aceste lacune. Să nu te aibă cu nimic la mână – să fii mereu spovedit! Nu trebuie să-ți pleci capul și să abdică, oricare și oricum ar fi păcatul. Nu te deznădăjdui cu nici un chip. Satana și poate slăbiciunea ta te-au înșelat, dar inima nu i-ai dat-o și chipul lui Dumnezeu din tine nu l-ai șters. Așa păcătos cum ești, Dumnezeu e cu adevărat mult iubitor și, pentru că Îl recunoști, Mult Milostiv și Iertător, te va căuta El

Singur te va găsi, te va îmbrățișa, te va lua pe umerii Lui (Matei 18, 13), te va duce la stână, și te va iubi mai mult decât pe alte oi, pentru că tu de fapt nu L-ai părăsit. Aceasta ar fi o mare poziție duhovnicească, și marile tale căderi rămân simple accidente.

Recomand o nesfârșită veselie în ascunsul tău, că aceasta mărturisește că ești cu Iisus Hristos în inima ta și-n respirația ta. Inima ta va vibra mereu o rugăciune fără cuvinte. Deci o stare de stăpân asupra ta și de veselă liniștire, chiar dacă te-ai noroit, căci, repet, oricare ar fi motivul unei întristări descurajatoare, este numai și numai de la diavolul.

Veșnicia ca și moartea, e o realitate. Nu vine pentru daruri deosebite: cafele și dulceturi. Vine să te ia. Atunci să vedem: „Ce Mi-ai făcut cu viața ta, fiule?” Putem să-L învinuim pe Hristos că nu ne-a dat destul? Pe nici o mamă nu o poți învinui că nu ți-a dat destul. Ți-a dat tot că a stat la dispoziția ta. Ți-a dat și sângele. Nu poți să o învinuiești că nu ți-a dat. Dar pe Dumnezeu care a creat și sângele și laptele și pe mamă, și pe fiu... Avem atât de pregnante exemple, încât nu mai poți să faci nici o mișcare. Trăire creștină și gata! Astea ar putea

fi momente pe care le trăiește fiecare la moarte. Trebuie să spunem atunci: „Ție ți-am dăruit, Doamne, toată viața mea.” Astea-s repere care-l obligă pe orice creștin. „Că nu am venit numai pentru împărați, am venit și pentru cerșetori.” **Hristos în iesle a fost Împărat și Cerșetor.** Pentru cine S-a Întrupat Cuvântul, pentru îngeri? Pentru noi oamenii! Ce mai așteptăm? Ți se cere o trăire simplă de tot și o relație cu ceilalți. Pe contul tău. Când eram mic, la țară, am văzut o oaie care a dat din picior și s-a culcat. Nu am priceput, dar am văzut o altă oaie care a făcut la fel. Și i-am spus mamei: „Mămică, de ce a dat cu copita?” „Se închină, mamă, se închină”, mi-a zis mama. Atâta mi-a trebuit. Vasăzică oaia se închină și eu să nu mă închin? Un exemplu simplu, o interpretare directă; nu poate să fie altă interpretare. Oaia am văzut-o cu ochii mei, dând cu copita ei, iar eu ca om apropiu trei degete care o reprezintă pe Sfânta Treime: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Vasăzică, sunt înzestrat. Mă închin la Crucea Mântuitorului și mă bucur de Învierea Mântuitorului. Dar ni se cere un lucru simplu, fără de care nu se poate. Nu te închina de parcă ai cânta la mandolină. Închină-te cum

trebuie pentru nevoia pe care o ai. Și atunci suferința rămâne ca o mare necesitate în viața omului. **Suferința este în același timp bucurie pentru că prin ea se arată măreția iubirii. Este „întristarea care naște bucurie.”** Asta-i răspunsul. E o mare greșeală să cârțești. Zi: „Slavă Ție, Doamne, numai dă-mi putere să suport!”

Există și iad și Rai! Dacă vrei să te duci în iad dracul zice: „lasă-ți din lașitate soția că eu nu te voi părăsi niciodată!” Ești dator să stai împreună cu cea bolnavă și cu care te-ai cununat la biserică până la moarte și vei primi plată de la Dumnezeu – trebuie să o vezi mereu ca în prima zi de nuntă!

Iubește și ai încredere în Dumnezeu. Iubirea schimbă natura în sensul că renunți la obiceiurile rele. Însă natura cum a fost creată de Dumnezeu nu o schimbă, ci numai ceea ce este pervertit. Sigur, dacă iubești pe Dumnezeu, renunți la plăceri... Scopul căsătoriei nu este plăcerea, dragii mei. Plăcerea este o consecință. La fel și nașterea de copii. Este vorba de o stimulare permanentă reciprocă spre mântuire. Asta este căsnicia! Sigur că va trebui să avem și marile intimități, ca soț și soție, dar cu un scop, nu numai cu plăcere.

Aș putea să spun, pentru că lucrul acesta privește pe toată lumea: nu are niciun sens căsătoria doar pentru plăcere. Căsnicia înseamnă ajungerea în veșnicie, și dacă acest scop nu este avut în vedere, ci se caută numai plăcerea, atunci căsnicia nu-și împlinește scopul. Ori ei se hotărăsc reciproc pentru o curățenie, dar cu adevărat, nu să se mângâiească și să facă prin dos (perversiuni) fel de fel de greșeli, ori să-și vadă de căsnicie și de naștere, ori să nu se mai împreuneze!

Dar nici asta să nu spui: „Mă duc la mănăstire că mi-e teamă să am copii.” Nu ești bun de mănăstire, ești un înfrânt. Te poate doborî Satana mai târziu că ai plecat din lașitate. Dar asta nu înseamnă că omul care are nevastă nu se mântuiește. **Orice mântuit este fericit, e înger.** Dar sunt ceruri și ceruri, sunt lăcașuri și lăcașuri (Ioan 14, 2). Pentru că nu obligă pe toată lumea la monahism. Le lasă un culoar celor care pot să zboare, un zbor extrem de lung și fără oboseală! Este pentru veșnicia aceasta albă și este o nebunie pentru El. **Dacă nu ai această nebunie pentru Hristos, stai dragă acasă, fă milostenie, însoară-te, mărită-te, du o viață duhovnicească, ai copii de crescut, că așa a lăsat**

Dumnezeu să se facă (Marcu 10, 6-9). Eu cu mare drag zic câte un cuvânt la Taina Cununiei, atunci când particip la săvârșirea ei.

Întâi de toate, odată cu vârsta, cresc și sentimentele. Există un obicei, mai mult a devenit o tradiție să ai un iubit. Acum nu-i mai spune iubit, îi spune prieten. Este un paravan acesta: nu există prietenie între băiat și fată, ci doar iubire. Se merge cu mintea foarte adânc pe intimități, iar prietenia e cu totul altceva: fără nici cel mai mic interes. Relația cu o fată nu se face doar din dorința de a avea o relație, ci cu scopul unei căsătorii; iubirea nu înseamnă neapărat sărut. Repet: are o motivație dacă va fi soția ta. Dar e foarte prematur să spui că va fi soția ta, când abia ai început studiile, când abia ai început să ai și tu gust de fete.

Chiar azi a venit un băiat care mi-a spus: „Părinte, iubesc o fată!” „Și mori după ea?” i-am răspuns. „Da părinte!” Acum vă întreb pe dumneavoastră, oprești viața pe loc pentru niște sentimente asupra unei persoane, care deja îl părăsise? Unde-i bărbăția? Unde-i cavalerismul? Unde sunt energia, curajul? Unde-i puterea de a acapara? Dacă te prinde fetița că nu ești stăpân pe tine, se duce acolo

unde-i protejată. Ea are niște forțe sufletești nemaipomenite. Fata are un instinct de conservare mai dezvoltat și o creștere a puterii raționale mai din vreme decât băiatul. Având un mai mare instinct de conservare, vrea să pună mâna chiar pe „Alexandru Macedon,” adică pe un mare erou. Și dacă tu ești erou, într-un fel, te-a ochit.

Cunosc un băiat, foarte deștept, student. Era și băiat serios, nu-și pierdea vremea, spunea: „Toate la vremea lor” (Eccles 3, 1-8). Și o fată, mediocră din punct de vedere intelectual, nu s-a lăsat cu nici un chip – îi trimitea scrisori, stătea în calea lui... Și a întrebat-o o colegă: „Ție nu ți-e rușine?” Ea i-a răspuns: „Vreau să văd cum reacționează un om deștept la astfel de propuneri!” Dacă acel băiat era mai puțin stăpân pe el, punea mâna pe ea; așa că ei îi convenea această luptă, și într-un sens, și în altul. Dacă este deștept, este deștept peste tot, și atunci lasă lucrurile la vremea lor.

Floarea stă în glastră; băiatul trebuie să umble să și-o aleagă. Fata nu trebuie să bată cărările băiatului, ci băiatul să dea peste ea. Și apoi, voi trebuie să prețuiți foarte mult femeia. Ea este o creație a lui Dumnezeu

extraordinară. Vă dați seama ce puteri are o femeie să te scoată dintr-o stare amărâtă? Faptul că un bărbat știe că acasă are parte de iubire desăvârșită îl face să muncească, să câștige războaiele, să-și rezolve problemele. Este o mare Taină că sunt niște bucurii care se imprimă în sufletele amândurora. Relația sexuală rămâne un lucru neînsemnat în comparație cu aceste bucurii. Să știți că femeia nu gândește simplu. Chiar dacă nu e învățată, ea are o putere de pătrundere deosebită, și e mult mai realistă decât un bărbat. Ea are încă de azi un sentiment pentru ziua de mâine. Însă noi discutăm, raționalizăm niște lucruri, dar în iubire nu este nimic rațional.

Un student se îndrăgostise de o fată urâtă. M-am trezit cu el la mine să-mi ceară sfaturi, că era înnebunit după ea. Ea, săraca, n-avea cum să speculeze iubirea, pentru că nu avea nimic, era urâtă. Dar nu există femeie urâtă. Femeile sunt ca florile: toate sunt frumoase, dar fiecare în felul ei. Bărbatul trebuie să se aplece să o ia – adică să-i arate eleganță, prețuire. Atunci floarea își arată și mireasma și calitățile ascunse, pentru că tu ai știut

să răscolești adâncurile și ai făcut din ea ceea ce nu știa că este.

A venit la mine o fetiță absolventă de facultate și mi s-a plâns că a fost jignită de prietenul ei. I-a spus că este urâtă. La care eu am replicat: „Te-a jignit profund, în veac să nu-l mai vezi!” Ea i-a transmis mesajul cu exactitate, că încă mai ținea la el. Apoi m-am trezit cu amândoi la mine la chilie. A venit și el să-și ceară iertare pentru că mi-a jignit fiica duhovnicească. Așa cum am mai spus, am atras atenția fetelor să nu se grăbească în privința acceptării unei prietenii cu un băiat, dacă nu este credincios. Le întreb: „E creștin?” „Nu, dar acum dorește să se facă!” „Bine, dar cum crezi tu, care ai crescut în biserică, că îl vei învăța acum să se închine? Măine-poimăine asta îți dă în cap!” Asta e o greșală enormă. Prietenia adevărată este dacă ideile sunt comune; căutați-vă la biserică, nu la discotecă și pe trotuare! Cel mai bine este să nu te grăbești, de la începutul începuturilor. Dacă este inevitabilă o întâlnire între un băiat și o fată, acesta trebuie să o cultive, să-i semene calitatea de a fi productivă din punct de vedere sufletească – pentru că trupește, cum am spus, nu e o

problemă. Ai văzut că are un defect, completează cu sfatul și cu comportamentul tău să-și îndrepte defectul. Trebuie să fie pregătită să ducă toate aceste lucruri, iar tu trebuie să o întreții cu orice chip în problemele ei, să o stimulezi continuu. Ea nu se bagă în problemele tale, nici nu are cum dacă ești o personalitate, dacă încearcă, dă greș.

O problemă mai intimă care trebuie lămurită este că cei mai mulți tineri se gândesc mai întâi la o căsătorie pentru plăceri, ceea ce este o mare greșală. Aceste lucruri ți le-a dat Dumnezeu gratuit, nu trebuie să te mai preocupe. Nu mănânc pentru că e dulce mâncarea, ci ca să mă hrănesc. Că e dulce are un avantaj, dar nu acesta este scopul. Așa și plăcerea, este o consecință. Nașterea de copii este o consecință, nu e un scop suprem al căsătoriei. Scopul este stimularea reciprocă pentru mântuire. Așadar este o greșală să construiești o relație pe niște motive imediate – să fie o lună de miere și o viață de amar. Trebuie gândit dacă rezistă la toate greutatea binecuvântate ale căsătoriei. Prin urmare trebuie să vezi într-o iubită, de la început, când poți să judeci – pentru că dacă te-ai îndrăgostit nu mai judeci

–, niște lucruri pentru viitor, până la sfârșitul vieții. Deci este dezavantajul celui care se îndrăgostește prost, pentru că a văzut ceva superficial; el nu mai simte frumusețea aceea grozavă a iubirii. Trebuie să o iubești, să urmărești pacea în familie. Pacea e mai mare decât dreptatea de patru ori. Are și ea (femeia) uneori îndrăzneală și un punct de vedere. Nu trebuie să o desconsideri! „Nu prea văd eu cum ai dreptate, dar prea mult te iubesc, ca să te contrazic!” Dreptatea ta e foarte subiectivă și atunci n-are rost ca să ți-o cauți mereu. Numai așa poți fi armonios. Ieșirea din armonie creează stridențe. Că dacă ar fi vorba așa, un măracine nu-l târăști după tine apucându-l de vârf că-l vei lua în răspăr, ci îl vei apuca de cotor. Așa fac și oamenii când se ceartă, apucă măracinele de vârf! Vedeți, iubirea leagă totul. Acesta e simbolul verighetei. Ești obligat să o iubești cu toate forțele, bineînțele, la măsură, nu cât pe Dumnezeu, și ea este obligată să se supună. A o iubi permanent și adevărat nu e ușor. Deci nu trebuie văzut în ea decât marele ideal împlinit alături de ea. Nu este o umilință în sensul în care azi oamenii ironizează supunerea femeii, din contră, ea se

supune ca o stăpână. Actul de smerenie al ei este plin de har. Soțul să iubească astfel de atitudini la soția sa, și soția sa să nu se sperie de faptul că trebuie să asculte. Și se zice chiar la rugăciunile de la nuntă: „Ca să dăinuiască în veci căsătoria lor!”

Am cununat odată pe cineva și, când s-a ajuns la citirea *Apostolului* unde spune: „Iar femeia să asculte de bărbat” (Efes 5, 22), toată lumea s-a uitat la mireasă și mireasa a plecat capul. Mie nu mi-a convenit acest moment. Dar am tăcut până mi-a venit vremea la predică și am spus: „Am constatat că lumea n-a fost atentă la cuvintele de mai înainte care spuneau că bărbatul este dator să-și iubească soția (Efes 5, 25-28). Dragă mireasă, dacă nu te iubește, să nu-l asculți, dragă mireasă!” Să nu ne jucăm cu cuvintele! Fata nu e numai o jucărie de pat sau o jucărie de bucătărie. Femeia, cu gingășia ei, „l' esprit de finesse”, e liberă și nu o să asculte la infinit de un nepăsător. Ca femeia bună nu e nimic mai bun, și ca femeia rea nu e nimic mai rău! Pentru că spune Mântuitorul: „De vor fi două la moară, una se va lua și alta se va lăsa” (Luca 17, 35-36). Aparent două femei măritate sunt egale. Au aceeași răspundere, sunt

îmbrăcate la fel, au aceleași probleme de familie. Dar una are lucrare duhovnicească și cealaltă nu. Prima s-a mulțumit cu ce primește un milog, iar a doua s-a așezat pe poziția de erou. Dacă ești în familie, căsătorit cu o nevastă rea... Copii au nevoie de un sfat. Îl dai după cum salvezi unitatea familială, familia, nu după agitația și nervozitatea femeii (I Tim 2, 12). Deci trebuie cu orice chip să o faci bună. Ajungi la atâta intimitate păstrată cu atâta pudoare în viață de a nu se descoperi. În căsnicie totul e dăruit și tu încerci să ai autoritate de bărbat turbat asupra ei. Deci ea rămâne pe tron și așteaptă să-i descoperi valorile.

Vă mai spun ceva: mama naște, mama renaște, ea se ocupă de copii. Și, desigur, folosește cea mai frumoasă metodă din iubire: îl îngăduie pe copil orice ar face acesta. Dacă băiatul e năvalnic, viteaz, i-a intrat în cap să cucerească lumea, de ce nu? Dar în întâlnirea cu prietenii el începe să se vadă inferior, pentru că la primul contact cu lumea n-a biruit, și se întoarce plângând la mama sa. Aceasta îi spune: „Nu, puiul mamei, tu ești împărat, tu ai să cucerești lumea!” Astfel, mama îi dă continuu sentimentul de erou. Ea nu face lucrul

acesta pentru că a învățat undeva, ci pentru că-l iubește și pentru că nu vrea să-l vadă un prost.

Nu știu dacă ați citit o poezie scrisă de regina Elisabeta (Carmen Sylva), soția regelui Carol I: „De veți auzi de un erou care a cucerit în războaie și în urma lui a făcut dreptate, să știți că a avut o mamă bună; de veți auzi de un erou care a viersuit și versul lui a schimbat sensuri de viață și frumuseți și înflăcărări de inimă, să știți că a avut o mamă bună!” și tot așa vreo șapte modele de eroi. Ei, mi-a plăcut enorm! Aceasta este fata pe care trebuie să o avem, să o pregătim, mai ales dacă e preoteasă, căci multe fete o întrebă pe preoteasă anumite intimități femeiești, mai repede decât pe preot.

Femeia a fost foarte neglijată, a fost foarte devalorizată de mentalitatea omenească, iar asta este o enormă greșeală!

Nu îngăduim nici aceste sodomii! Dumnezeu le-a pedepsit cu foc, pe loc! (Fac 19, 24-25). Sunt păcate foarte mari! „Să nu te culci cu bărbat ca și cum te-ai culca cu o femeie; **aceasta este spurcăciune**” (Levitic 18, 22) Se spune chiar că păcatele astea urgentează Judecata de Apoi!

Adică păcatele astea aduc mai curând Judecata, să se mai salveze ce se mai poate salva... că se împătinesc foarte mulți. Este cuvânt de la Sfinții Părinți că păcatul ăsta foarte grav, al sodomiei (homosexualitatea), aduce mai grabnic Judecata de Apoi... Acum suntem într-o stare destul de avansată, Occidentul oficializează sodomia (căsătoria între persoanele de același sex)!...

Femeia este o creație a lui Dumnezeu cu totul, cu totul superioară, iar dovada o reprezintă Maica Domnului, o femeie! Femeia mii de ani a fost roabă până a venit Hristos și a pus-o în verticalitate, a pus-o în egalitate cu bărbatul sau mult mai sus decât bărbatul – femeia având harisme ce-L pot naște pe Hristos în sufletul bărbatului și să-i mărească bărbăția. E puțin darul acesta? Femeie înseamnă „împărăteasă dăruitoare,” pusă pe tron nu ca să domnească, ci pentru a-l admira pe cel ce a avut puterea să o țină acolo. Femeia, pusă în adevăratele sale valori, începe să creeze și abia atunci se dăruiește total, nu convențional. De asta avem nevoie, de o dăruire totală, asta urmărim noi. Marea greșală este deci că nu se pune în valoare femeia.

Eram la Mănăstirea Antim și m-a întrebat părintele Damian Stog: „Părinte, este o femeie credincioasă bolnavă, în vârstă, care are o scurgere de sânge continuă. Ce facem, o împărtășim sau nu?” Zic: „Împărtășiți-o!” Și a doua zi a murit femeia. Am reușit! Dar dacă n-o împărtășea? Ei, vezi această oprire fixă, tipicală a călugărului!¹

Dacă o femeie din anumite motive (nuntă) a intrat în biserică „nefiind de biserică,” să nu sărute icoanele, să nu se împărtășească și să nu ia anaforă. Însă să se spovedească că a intrat în biserică „nefiind de biserică.” Există un canon care spune „aflându-se cineva într-o călătorie, de mare nevoie, vifor mare întâmplându-se, și neavând unde năzui, casă și sălășluire negăsind, poate băga animalul în biserică” (Canonul 88, Sinodul Trulan). Vezi, se făceau excepții și pentru animale, vaci, cai!? Și nu era un lucru simplu că vitele bălgaiau...

¹ „Aș spune fraților mei întru călugărie: nu fiți habotnici, nu fiți tipicari. Sau fiți, dacă așa vă este firea: dar cu măsură, stăpâniți-vă, înfrânați-vă de la un zel care când se împăunează riscă a se apropia de fariseism (Matei 23, 23)” Nicolae Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Editura Dacia, 2000, Cluj-Napoca, p. 286.

Relația dintre soț și soție rămâne o problemă delicată (I Cor 7, 3-5). Nu se poate porunci: „poruncă dau vouă – marți și joi.” Dacă ar fi singur, ar putea primi poruncă. Trebuie să știe să fie armonios¹... Dintre două rele, alege răul cel mai mic.² Decât să-și caute altă

¹ „Deci trebuie a prefera buna-înțelegere înaintea tuturor, fiindcă este mai însemnată decât toate. Și de voiești, să cercetăm acest subiect mai de aproape. De pildă, înfrânându-se soția, fără ca soțul să voiască: pentru ce te miri dacă el din această pricină curvește, sau dacă nu curvește, apoi este posomorât, veșnic tulburat, veșnic în luptă și pricinuind soției mii de neajunsuri? *Care este folosul postului și al înfrânării, dacă dragostea este sfâșiată?*” Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tâlcuiri la Epistola întâi către Corinteni*, Ed. Sophia, București, 2005, p. 189.

² „Scopul este să se nevoiască omul cu discernământ și mărire de suflet, potrivit cu puterile lui duhovnicești. La început, firește, nu ajută vârsta, dar, cu cât trec anii și se vlăguește trupul, se poate impune duhul și astfel pot și cei căsătoriți să guste puțin și din desfătărilor dumnezeiești. Și astfel se retrag în chip firesc de la plăcerile trupesti, pe care încep să le vadă ca pe niște nimicuri. În felul acesta se înduhovnesc, oarecum, și cei căsătoriți ajungând astfel în Rai pe cărarea odihnitoare cu cotituri. Trebuie să ai în vedere, părinte duhovnic, că subiectul relațiilor conjugale nu este numai subiectul tău și nici nu ai dreptul să-l aranjezi numai tu singur, ci «cu bună învoială», după cum spune Apostolul Pavel. Dar și atunci când se face «cu bună învoială», este trebuință de atenție. Căci cel tare duhovnicește trebuie să se pună în situația celui slab. De multe ori, ca să nu măhnească un soț pe celălalt, spune că

pereche pentru a păcătui, mai degrabă cedează unul din ei.

Dacă se întâmplă să fie în relație de împreunare în sărbători și în posturi să se spovedească.

este de acord să se înfrâneze pentru o vreme, dar lăuntric se chinuiește. Iar aceasta o pătimesc mai ales femeile, care au și puțină frică de Dumnezeu, dar au și un trup vioi. De multe ori, unii bărbați evlavioși din lipsă de discernământ, atunci când aud de la femeile lor că sunt de acord, se silesc să prelungească această perioadă de înfrânare, făcându-le astfel pe femeile lor să se chinuiască, să izbucnească în crize de nervi, etc. Bărbații crezând că femeile lor au sporit în virtutea înfrânării vor să trăiască în înfrânare pentru perioade și mai mari de timp, dar în felul acesta duc pe femeile lor în ispită, silindu-le să-și caute parteneri. Și dacă se întâmplă aceasta, le chinuiește muștrarea conștiinței pentru cădere, iar bărbații încearcă să trăiască și mai virtuos, văzând pe femeile lor că nu mai au dispoziție. Și cred astfel că ele au sporit duhovnicește și nu mai doresc lucruri trupesti. Firește, pricina este egoismul femeiesc justificat și invidia lor, datorate sentimentului de complexitate pe care îl au. Femeia atunci când îl vede pe bărbatul ei că vrea să ducă o viață duhovnicească, se silește pe sine ca să-l întrecă. Are mare însemnătate și faptul ca amândoi soții să aibă același temperament. Iar dacă se întâmplă ca unul să aibă un temperament mai domol și celălalt mai vioi, atunci trebuie să se facă o jertfă din partea celui mai puternic pentru cel slab, care încet-încet va fi ajutat să-și dobândească sănătatea sufletească. Și astfel, sănătoși amândoi, să meargă înainte” Cuviosul Paisie Aghioritul, *Viața de familie*, Scrisoare către cei căsătoriți, vol. IV, Ed. Evangelismos, București, 2003, p. 65.

Faptele părinților, neastâmpărul lor, nedreptățile făcute altor oameni se răsfrâng asupra copiilor. Părinții care au făcut împreunări nepermise, au făcut o serie întreagă de nedreptăți altor oameni, în cuplu de asemenea lucruri de păgânism (perversiuni), pentru că nu se căsătoresc pentru scopuri înalte, ci pentru plăceri. Dar plăcerile nu sunt scopuri, sunt convenționalități. Scopul este stimularea continuă reciprocă pentru mântuirea sufletelor. Pentru că, uite, se căsătoresc sau, mai bine zis, se împreunează, și rămân însărcinate și zămislesc copii în posturi, în sărbători, toate sunt niște rânduieli care nu trebuie încălcate. Rabdă Dumnezeu, se mai poate face și există îngăduință, că cei mai mulți copii sunt sănătoși, dar se nasc și malformați: pentru păcatele părinților. Și se luptă părinții să facă ceva pentru copiii aceștia, dar e foarte greu, că ei există așa. Se mai poate, mai sunt șanse... Să se pocăiască! Citim rugăciuni în toată ziua pentru ei, că mulți vin cu copii la mine.

Au păcate de tot felul, știu ei. Să se pocăiască, să se roage să aibă copii. E valabilă căsnicia, pentru că sunt cununați, nu putem să dăm înapoi. **Însă și copilul e mare dar de la**

Dumnezeu.¹ Și dacă nu pot avea copii să înfieze vreun copil, să ajute familiile cu mai mulți copii, au atâtea lucruri de făcut și ei!²

¹ „La unele femei care nu pot dobândi copii acționează legile duhovnicești, pentru că nu au făcut familie la timp. (...) Uneori Dumnezeu intenționat întârzie să dea copii unei perechi. Ați văzut că Sfinților Părinți Ioachim și Ana, precum și Proorocului Zaharia și Sfintei Elisabeta abia la bătrânețe le-a dăruit Dumnezeu copil? Și aceasta a făcut-o în ambele cazuri, pentru a împlini planul său cel din veșnicie de mântuire a oamenilor. Soții trebuie să fie totdeauna pregătiți să primească voia lui Dumnezeu în viața lor. Pe cel care se încrede în Dumnezeu, El nu-l va lăsa. Nașterea de prunci nu depinde numai de om, ci și de Dumnezeu. Când Dumnezeu vede smerenie la perechea care întâmpină greutăți în dobândirea de copii, atunci el le dă nu numai un copil, ci chiar și mai mulți. Însă atunci când vede încăpățănare și egoism, nu le împlinește cererea lor, deoarece aceasta ar însemna să-i odihnească în patimile lor. De aceea soții trebuie să se lase cu totul în voia lui Dumnezeu și să spună: «Dumnezeu meu, Tu te îngrijești de binele nostru, «facă-se voia Ta». Și atunci se va împlini ceea ce cer. Deoarece numai atunci se va face voia lui Dumnezeu când spunem: «facă-se voia Ta» și ne încredințăm Lui întru toate. Însă noi, pe de o parte spunem: «Facă-se voia Ta», iar pe de alta insistăm să se facă voia noastră. Atunci ce să mai facă Dumnezeu cu noi?» Cuviosul Paisie Aghioritul, *Viața de familie*, vol. IV, Editura Evanghelistos, București, 2003, p. 73.

² „În actul zămislirii, nu este deloc indiferentă relația interioară, inefabilă, dintre bărbat și femeie; actul zămislirii nu este deloc – așa cum se crede mai ales la nivel oficial (in vitro) – o horă simplă

Între bărbat și femeie nu e vorba despre o relație convențională, ci de o dăruire totală. Da, nici o familie care trăiește în dragoste și frică de Dumnezeu nu-și omoară pruncii. Cred că bărbații le împing cel mai adesea pe mame să-și lepede feții. Bărbații nu-și respectă soțiile și de aceea le cer o așa grozăvie.

Chiar dacă femeia face meserii grele, atâta vreme cât se află în uniune sufletească cu soțul ei, familia rămâne puternică și rodnică și în privința

cu ovule și spermatozoizi. Există și niște condiții mai gingașe care atârnă în cumpăna destinului acestor copii pe care îi aducem, uneori atât de inconștient, pe lume! Există voci care afirmă că procreația nu este o creație. În procreație folosim un material natural; mai exact, vehiculăm, la nivelul animalității noastre, un material natural. Viziunea este parțial adevărată, deoarece oamenii cu o existență spirituală mai marcată ar putea totuși crea – sau măcar înțelege – condițiile interioare înăuntrul cărora să fie folosit acest material. Inconștiența noastră are niște corective firești, pentru că altfel... Dar ce mai știm noi despre lucrurile acestea care au avut cândva și un caracter ritual, sacru, nu doar pur animalic?! Evident, Doamne ferește, nimeni nu trebuie să se gândească să fabrice după vreo socoteală deliberată – și mai ales foarte personală și rațională – copii! Rătăcirea aceasta ar fi mai grozavă decât cea dintâi. Dar cine are auzul fin, va prinde, fără îndoială, subțirimea și caracterul esențial al acestei chestiuni” *Alexandru Mironescu*.

educației copiilor. Soții se stimulează și se sprijină reciproc, astfel încât familia să biruie dificultățile vieții. Asta-i căsnicia. Misiunea bărbatului este de a agonisi; a femeii, de a cheltui în mod rațional. Nu e vorba de plăcere.

Oamenii sunt mult mai căzuți, căci animalele au sorocul lor. Nu se împerechează la întâmplare, chiar dacă nu au rațiune, ca oamenii. Ele urmează totuși o ordine fixată de Dumnezeu, care le-a creat. De aceea, pe cei care trăiesc necununați la biserică nu-i putem dezlega de păcate până nu se cunună religios sau până nu se despart. La fel cei care, cununați la biserică fiind, au relație extraconjugală de continuitate, trebuie să înceteze acest adulter continuu pentru a putea fi primiți la spovedanie. În aceste cazuri este vorba de un păcat făcut deliberat și le spun: „Mă opresc și eu aici, e inutil să continui să vă dezleg. Vreau să ne mai vedem, dar să veniți cu noutăți!”

În legătură cu nașterea de prunci și creșterea lor, vă spun: mama este mamă încă de la zămislirea copilului și stările de încurcătură sufletească, de supărări, sunt cele mai nepotrivite și sunt mari greșeli pentru formarea

fătului, pentru că se imprimă în el toate supărările tale și mititelul se naște irascibil și cu altele asemenea.

O foarte mare prețuire din partea soțului, o liniștire sufletească mare, face mult mai mult decât indică medicii și altele asemenea. Rețetele, luați-le cum vă indică medicii, că doar nu anulăm rețetele. Fericiți sunt cei care așteaptă copii. Dar să știți că fătul are sufletul în el încă de la momentul zămislirii. Pruncul comunică cu mamă-sa cu mult înainte de naștere. Am văzut un copil mic, de câteva săptămâni, care plângea și nu se potolea deloc. Dar a venit mama lui și a încetat gălăgia pentru că pruncul a simțit-o. El comunică din pânțele mamei cu aceasta, fiindcă el este viu acolo. În dreptul roman se spune: *Infans conceptus, pro natus habitur* – copilul odată zămislit, are dreptul de cetățean. „Cu condiția ca să se nască,” spun ei, ca să îl pună la număr la un eventual recensământ. De aceea, avorturile se încadrează la ucidere și astfel avem tragedia unor suflete nebotezate. De asemenea cei ce se păzesc să nu nască copii fac fraudă conjugală și atentat la planurile lui Dumnezeu.

Copiii să-i nașteți și să-i creșteți ca să se mântuiască (Efes 6, 4). Familia este locul în care înveți primii pași în viață, acolo te formezi ca om în cei șapte ani de-acasă. Apoi, școala și Biserica îți desăvârșesc educația. Este foarte important ca un copil să aibă ambii părinți care să-l îndrume. Tatăl îi asigură traiul, îl ocrotește și-l poate învăța multe. Mama îl hrănește, îl îngrijește când e bolnav, îi dă balsam pentru sufletul rănit, sădește în copil încrederea în viitor. „Mama naște, mama renaște.”¹

¹ „Astăzi este un privilegiu ca cineva să aibă copii. Părinții sunt mărturisitori. Când copiii cresc, atunci societatea îi răpește. Părinții își idolatrizează copiii. Își petrec toată viața în jurul lor și se identifică cu aceștia. Asta este o greșală. Bărbatul se însoțește cu femeia care îi este ajutor, pentru ca amândoi să reușească desăvârșirea lor. Copiii sunt darurile lui Dumnezeu și, de multe ori, odată cu copiii, se naște și angoasa și mintea se depărtează de la Dumnezeu. Însăși firea (lucrare ziditoare și născătoare a lui Dumnezeu) va conduce familia pentru a nu avea mulți copii. Vor fi extenuați și nu vor mai putea naște mulți copii. Când oamenii se nasc și Dumnezeu dăruiește copii, să-L slăvească pe Dumnezeu. Dacă Dumnezeu nu dăruiește copii, trebuie să se liniștească, să nu se tulbure din cauza asta. Un cuplu numărăse mulți ani de când nu avea copii. Merseseră peste tot. S-au gândit că trebuie să-mi spună problema lor:

– Părinte, vă rugăm, faceți rugăciune ca să dobândim un copil!

— Nu, să nu vă rugați să aveți copii, le-am spus.
 — De ce Părinte? Și Maica Domnului s-a născut în urma rugăciunii!
 — Da — am răspuns —, dar atunci așteptau pe Mesia. Acum nu așteptăm nimic. Familia insistă... Au născut mai târziu un copil dar avea o problemă serioasă. Tema nu este ca cineva să nască existențe pentru realitatea istorică, ci să nască persoane pentru realitatea supraistorică, pentru a intra în Rai. Mulți nasc copii care devin hrana iadului. Familia trebuie să învețe smerenia, micșorarea. Să se rabde, să se îngăduie unul pe altul. Atunci învață să-i rabde și să-i îngăduie și pe ceilalți în existența lor. Educația copiilor începe din ziua căsătoriei. Soții trebuie să trăiască cu rugăciune, cu frica lui Dumnezeu. Atunci când mama se roagă, când este însărcinată, copilul simte lucrarea rugăciunii. Când soția rămâne însărcinată, nu trebuie ca părinții să se tulbure. Atunci când se naște, trebuie să se roage. Trebuie să se roage și când au copilul mic în brațe. Tot ceea ce face mama trebuie să facă cu rugăciune. Să-l închine pe copil atunci când doarme, să se roage atunci când îi dă laptele ei, atunci când îi dă mâncare. Faptul că astăzi mulți copii au porniri dure se datorează faptului că nu se hrănesc de la mamă. Când o femeie m-a întrebat dacă trebuie să hrănească copilul la sân sau să-l hrănească cu lapte de vacă, i-am răspuns: «Cine a născut copilul: tu sau vaca?» Scopul nu este ca pruncul să fie doar împărțășit cu Sfintele Taine, ci să trăiască într-o atmosferă de rugăciune în casă. Atmosfera casei trebuie să fie atmosferă de rugăciune. Părinții trebuie să însuflețească copilul în dragostea lor față de Hristos și față de Maica Domnului” *Părintele Sofronie Saharov*

Ca metodă tot blândețea rămâne cea mai bună, pentru că, folosind asprimea, copilul te ascultă de frică și prinde numai în „piele” învățătura ta. Dar dacă te porți blând cu el: „Copilul tatii, copilul mamei, uite așa...” Cu alte cuvinte, copiii mei să mă asculte și după moartea mea, pentru că le rămân: „Uite, Doamne, ce spuneau mama și tata!” Dar dacă te-ai purtat aspru cu el, a miorlăit, l-a durut și nu te ascultă. Deci, ca metodă, tot blândețea. Dar asta nu înseamnă să nu le împletim, ci să fie și un pic de asprime, pentru că el dorește să împlinească numai ce vrea el, nu ceea ce trebuie. Dar foarte important este să-i dai exemplu de viață. Pentru că el știe să vorbească, nu l-ai învățat tu să vorbească, dar te-a auzit pe tine vorbind în casă și a învățat și el. Și-ți învață și faptele tale. Deci să fii exemplu, acesta este cel mai mare lucru! Mai întâi trebuie să fim cu dibăcie. Să încercăm să-L prezentăm accesibil în povestiri pe Dumnezeu conștiinței lor. Să înceapă să se închine. Eram elev la școala primară, clasa I, unde am luat premiu și mi-au pus coroniță pe cap. Cu ocazia aceasta am memorat o poezie pe care o

învăţasem de la o soră de-a mea mai mare:

„Florică frumuşică, cine-ţi dă viaţă oare/Şi culori strălucitoare?/Cel ce-ţi dă ție, tot El îmi dă şi mie,/El e Tatăl tău şi-al meu şi se cheamă Dumnezeu!”

Eu o întrebam pe mama, când dădea oaia din picior înainte de culcare: „De ce dă din picior?” Iar mama-mi zicea: „Se-nchină, mamă...!” Va să zică eu de ce să nu mă-nchin?! Pentru că problema care se pune este ca în fiecare zi să putem cuceri veşnicia albă. Ăsta este idealul. A avea cineva gândul să ajungă ceva în viaţă – profesor, inginer, medic etc., e un scop omenesc, nu un ideal. Idealul este să slujeşti la ce e mai înalt posibil. Dacă tu nu ştii că slujeşti lui Dumnezeu, Care e Veşnic, ai să te împotmoleşti. Trebuie să fii atent: stai, că asta nu ţine de veşnicie, deci nu o fac! De aceea celor ce predau religia în şcoli le spun: „Să studiaţi cu răvnă cele ale teologiei ca să vă mântuiţi şi voi şi să mântuiţi şi pe alţii. Nu ştiu ce teme sunt în programă, nu contează, dar ţineţi minte că o singură temă aveţi de predat, pe Hristos.” Copiii nu înţeleg puterea grozavă a credinţei, dar practica în sine va aduce roade mai târziu. De

aceea eu recomand postul după puterea fiecăruia şi nu sunt absurd (nu le pretind să postească) cu copiii care au vârsta până la şapte ani, când întâlnesc femei însărcinate şi în alte cazuri cum sunt cei bătrâni şi bolnavi. Un alt element din educaţia lor ar fi să-i iubească la rândul lor pe ceilalţi copii. Învăţătura creştină îi mai domoleşte. Ştiţi cum se spune: „Părinţii care nasc copii şi-i educă să fie cuminţi umplu Raiul de sfinţi.” Pentru că se înţelege că dacă i-ai făcut, trebuie să-i şi mântuieşti. Şi nu poţi să-i mântuieşti fără blândeţe. Părinţii trebuie să se bucure la vederea copiilor când intră în casă. E aici problema libertăţii fiului care are tendinţa să facă ce vrea, nu ce trebuie. Copilul este neformat, dar poţi întrezări şi câte ceva neprevăzut, care te surprinde: „Măi, ia uite ce a spus copilul acesta!” Trebuie să-l înţelegi. Eu cred că blândeţea este fundamentală în educaţie. Blândeţea dă rezultatele cele mai bune. Repet, numai ea prinde în adânc.¹

¹ „Când copiii sunt mici, trebuie să existe reguli în casă care, pe măsură ce cresc copiii, încet, încet, trebuie micşorate, retrase, pentru că trebuie dată libertate copiilor. Să le dăm şi daruri. Părinţii trebuie să-şi crească copii cu mult discernământ,

nici să-i preseze, nici să-i lase prea liberi. Să le cumpere haine noi, să-i ajute să dobândească educație și cultură, să-i ducă la restaurant și la un teatru bun, deoarece altfel îi vor face potrivnici. Copiii pot să se simtă oarecum plictisiți când își trăiesc viața bisericească, dar cel mai important este ca ei să nu devină ateî. **Ateismul e chiar mai rău decât păcatul trupesc.** Scopul educației copiilor este ca ei să dobândească dragoste personală de Hristos și de Maica Domnului. Nu trebuie să le dăm sfaturi ca să devină doar oameni buni. De asemenea, trebuie să-i ajutăm să rămână în Biserica Ortodoxă, și nu doar să nu păcătuiască. Faptul că rămân în Ortodoxie este un lucru important și poate să fie cauză a mântuirii, chiar dacă au făcut unele greșeli în viața lor. Copiii trebuie să se inspire din dragostea noastră către Hristos și către Dumnezeu. Creșterea bună este necesară oamenilor care trăiesc în lume. Este de preferat să iasă copiii afară din casă decât să rămână în casă și să se uite doar la televizor. Când vrem ca astăzi copiii noștri să trăiască în orașele mari contemporane așa cum am trăit noi în trecut, îi înnebunim. Există copii care, când sunt mici, par buni, dar când cresc, înnebunesc. Este de preferat să nu se împărtășească copiii cu Trupul și Sângele lui Hristos decât să se împărtășească cu forța, fără să vrea. Mama care se roagă în vremea sarcinii și în vremea nașterii, împreună cu nașterea trupească, dă și naștere duhovnicească, adică naște și o existență duhovnicească. În Rusia existau mulți ateî, însă cei mai mari ateî erau copiii de preoți. Va trebui să ne îngrijim de copiii noștri să crească în așa fel, încât să nu simtă Ortodoxia ca fiind grea și înlănțuitoare. Părinții nu trebuie să-i cicălească mult pe copiii lor în legătură cu slujbele și cu predicile. De asemenea, unii părinți greci, în Anglia, nu-i lasă pe copiii lor să se întovărășească

cu copiii englezilor. Asta este un lucru rău. Copilul trebuie să învețe cum să trăiască într-o societate cu oameni diferiți. Părerea generală despre educația copiilor este următoarea: este nevoie de grijă înainte de căsătorie. Alegerea persoanei potrivite trebuie să se facă cu rugăciune. Soții trebuie să înceapă cu zel viața lor și cu rugăciune, să-i lumineze Dumnezeu pe copiii care se vor naște, ca să devină copiii Lui. Și, odată ce cresc copiii, trebuie să le dăm în mod corespunzător libertatea, să-i lăsăm să pășească pe drumul lor. Să nu folosim cuvântul «interzis» sau «nu», chiar și ca termen de educație. Nu are atât de multă importanță cum ne comportăm în problemele secundare, dacă ei îl iubesc pe Hristos. Ca să-L iubească pe Hristos, nu trebuie să le vorbim în mod psihologic sau teologic, într-o limbă de lemn, ci să ne rugăm în mod adânc, în inimile noastre. Atunci când părinții au în inima lor harul lui Dumnezeu, copiii simt asta. În casă trebuie să existe un dialog deschis. De asemenea trebuie să se mențină o atmosferă de rugăciune, și nu doar o atmosferă de discuție. Trebuie să îi formăm pe copiii noștri, iar formare după Biserică înseamnă a da formă, adică forma lui Hristos. Este bine să aibă contacte cu alți copii, cu alți tineri, deoarece astfel înțeleg că legăturile cu celălalt sex nu se limitează doar la nivelul trupesc, așa cum se vede în unele căsătorii. În vechime se obișnuia peșitul. Astăzi se obișnuiește cunoașterea personală. Și nu are importanță cum se face această cunoaștere, prin ce metode de întâlnire sau de discuție, ci ca ceea ce se face să se facă cu rugăciune. Libertate nu înseamnă «Fac orice vreau!», ci «Fac orice vreau în anumite limite, în rânduială». Adică să discutăm cu copiii, să nu ne arătăm mirați sau înspăimântați de ceva rău făcut de ei și, în probleme secundare, să-i lăsăm chiar să lucreze singuri, după voința lor. Dacă un copil vrea

Eu nu văd neapărat ceva rău în simbolul acesta al moșului generos, care le dă cadouri micuților. Moșul e, până la urmă, o convenție, o ficțiune, menită să contribuie la educația copilului. Este o bucurie așteptată și un act de pedagogie, că-l învață să fie cuminte și să dăruiască, la rândul său. E mai ușor să-l educi pe copil, să-l disciplinezi, să-l determini să învețe bine, promițându-i o recompensă. Sigur, și pedeapsa e utilă, dar dragostea e indispensabilă. Și tot din dragoste, părinții o pot face și pe Moș Crăciun. Fără îndoială, în această industrie și în această propagandă a lui Moș Crăciun există un rost mai adânc, care poate urmări să rupă imaginea lui Moș Crăciun de Nașterea Domnului. Probabil că pe undeva există un comandament anticreștin, că nici dracul „nu stă cu mâinile în sân.”

să meargă la o petrecere, să-i spunem: «Roagă-te și fă cum te luminează Dumnezeu!», și să adăugăm: «Eu nu te voi reține, dacă mergi la petrecere după rugăciune.» Astfel, le dezvoltăm responsabilitatea în legătura lor cu Hristos, îi învățăm să se roage lui Dumnezeu pentru orice faptă a lor. Libertatea joacă un mare rol în educația copiilor. Să ne rugăm ca Dumnezeu să dea inspirație, însuflețire. Dumnezeu luminează pe toți oamenii, mai ales pe mame, le dă inspirație. Numai așa putem să-i creștem pe copii, să-i educăm” *Părintele Sofronie Saharov*

Dar nu este nici o primejdie, atâta vreme cât părinții creștini știu să-și educe copiii, să-i învețe să se închine și să le explice totul în amănunt. Deci grija asta cade tot pe familie, să-l dirijeze continuu și să îndrepte ceea ce a învățat greșit. Tot mama rămâne pedagogul cel mai bun. Și la școală îi obișnuiesc cu comunitatea. E o oarecare ordine. Nu este rea, dar s-ar putea să fie o dirijare necreștină. El trebuie învățat să spună ce s-a întâmplat la școală și părinții să îndrepte cu orice chip greșeala enormă pe care a făcut-o un pedagog. Sunt mai puțini copiii care spun: „Eu fac așa pentru că m-a învățat profesorul,” însă aproape toți spun: „Așa m-a învățat tata sau mama.” Pentru că aici dragostea e simțită de toți, din partea tuturor.

În afară de această poruncă: „Să-ți cinstești părinții” (Matei 15, 4) mai este o poruncă a lui Hristos care spune: „Lasă și tată și mamă și soț și soție și copii” (Matei 10, 37; Cf. Luca 14, 26). Atunci când ești în dilemă pentru Hristos, trebuie să știi că El e mai presus de toate. Pe El trebuie să-L iubești mai întâi. Pe El să-L ascuți, și pe urmă pe părinți. Nu este nici o greșeală dacă ei se supără că tu te duci

la biserică și tu continui să te duci. De unde este obiceiul acesta ca fiul să se ducă la biserică și părinții să nu se ducă? În loc să fie, hai să zicem, invers. Că vorbeam de copii. Ce educație le-au făcut?

Mântuitorul a fost atent să spună cu prudență lucrul acesta: „N-am venit să aduc pace pe pământ, ci am venit să aduc sabie” (Matei 10, 34-35). „Adică ceartă între fiică și mamă, între noră și soacră, între tată și fiu.” Ținem mai departe poziția creștină atunci când suntem puși în situația să facem o greșală canonică sau dogmatică!

Să vă spun parțial începutul vieții Sfântului Macarie Romanul (prăznuit în ziua de 23 octombrie), care oglindește, concretizează foarte bine cuvântul acesta: „Dai voință, iei putere!”¹

Sfântul Macarie, când era tinerel, a hotărât să nu se căsătorească. Și a trăit în educația asta până s-a maturizat. Părinții aveau autoritate, erau respectați cu adevărat (Col 3, 20). Eu și în prezent mă lupt să dau autoritate părinților, dar când e vorba de Adevăr, scoate „sabia!” (Efes 6, 1). Nu e glumă!

¹ *Patericul*, Pentru Rugăciune, nr. 2, Alba Iulia, 1999, p. 449.

Pentru că nici Iisus Pruncul nu le-a spus Maicii Domnului și dreptului Iosif că rămâne la templu. Și l-au căutat trei zile. Și după ce L-au găsit, Maica Domnului L-a întrebat: „De ce ne-ai făcut asta?” Și le-a spus: „Nu știați că întru cele ce sunt ale Tatălui Meu mi Se cădea Mie să fiu!” (Luca 2, 49). Hristos trebuie mărturisit așa cum spune Avva Pimen: „O dată taci, a doua oară taci, iar a treia oară scoate «sabia»!”¹

Părinții lui însă au vrut să-l căsătorească și i-au găsit o fată potrivită. El se întreba: „Ce fac eu cu hotărârea mea?” În sfârșit, a venit vremea nunții... Se făcea nunta... l-au îmbrăcat mire... El se frământa puternic: „Mai este puțin și trebuie să mă retrag cu mireasa.” Starea lui, care era vizibilă, era motivată de invitați: „Emoțiile nunții – este și el afectat de eveniment!”

Dar se apropia timpul să se retragă cu mireasa. Și atunci el a ieșit afară și: „Fugi! Unde? Spre poartă!” Cine erau dușmanii lui? „Casnicii lui!” – cum zice Scriptura (Matei 10, 36). Chiar mireasa aceasta era cel dintâi

¹ *Ibidem*, Avva Pimen, nr. 140, Alba Iulia, 1999, p. 199.

dușman al lui. Când a ajuns în drum, a întâlnit un bătrân care mergea cu desaga cu toiag la spate. El când a văzut un om străin de cei care deveniseră dușmanii lui, l-a întrebat: „Unde te duci bătrânule?” „Mă duc în pustie!” „A, în pustie! Ia-mă și pe mine!” „Bagă de seamă, eu te iau, dar să știi că pustia este grea!” Și s-au dus în pustie și a trăit trei ani în ascultare față de bătrân. După trei ani, bătrânul s-a ridicat la cer – era arhanghelul Rafael. Așa mișcare, așa har. Deci fugi, nu mai ții cont de părinți. **Nu a zice, ci a mișca înseamnă a ajunge!** Se putea frământa la nuntă, dar nu primea nici un fel de har. Când a mișcat, a primit harul.

De aceea vă spun, dragii mei, este vorba să împlinim tot ce a spus Hristos. Parafrazând cu prudență anumite versete din Evanghelie conchidem: „Nu țineți cont de nimic, ci numai de ceea ce vă spun Eu!” Așa am vorbit la o înmormântare în Constanța, la Felicia, fiindcă eram duhovnicul ei: **„Singurul sens este Hristos!”** „Ascultați glasul mortului! Mortul acesta e viu! E cu îngerul păzitor lângă el! Și ne spune că e la Hristos, și nu poate altceva să ne spună, decât ce-a spus Hristos!” Ori

pe unde o iei, orice interpretare i-ai da, te lovești exact de adevărul pe care l-a propovăduit El. Tot ce-a spus Hristos e adevărat! Așa rostea un frate de mănăstire, și numai așa zicea. Cei care-l vedeau se gândeau că și-a pierdut mintea. El le spune la un moment dat: „Nu mi-am pierdut mintea! Dar tot ce-a spus Hristos e adevărat!” Și în acel moment și-a dat sufletul. Realitatea este că învățătura creștină pătrunde în sufletul copilului. Părinții însă sunt uneori împotriviți. Sfânta Tecla, prima muceniță a lui Hristos, a fost ucenica Sfântului Apostol Pavel. Mama ei intenționa să o mărite, mai ales că era de o frumusețe deosebită. Acum vă întreb: putea Sfânta Tecla să nu-L urmeze pe Hristos pentru că se opuneau părinții ei? Lumea este obișnuită să meargă pe un făgaș normal, fără să se angajeze, psihologic vorbind, la o luptă dincolo de ceea ce suntem – să îplinească cuvântul Sfintei Scripturi.

De aceea tinerii să prețuiască cu adevărat valorile reale ale existenței. Să se întrebe: „Cine m-a creat?” Trebuie să fie un Mare Meșter! Aștept de la tineri să se deștepte, să descopere care sunt scopurile ultime ale vieții. Lupta nu trebuie dată pentru idealuri

mărunte, ci numai și numai pentru idealul cel mai înalt – mântuirea. Dacă lupta ta este să termini o facultate, să ajungi medic sau inginer, acesta este un ideal mărginit. Eu am recomandat mereu: nu căuta fata sau băiatul la discotecă, sau în alte locuri de acest gen, cum este specific astăzi, ci caută la biserică, sau în mediile acestea mai decente. Foarte multe fete mi-au spus că au văzut băieți la biserică și aveau de gând să se mărite și îmi spuneau deschis aceste sentimente: „Și mi-ar plăcea de băiatul acela și când văd cum se închină și cât de serios este în biserică, aș vrea să mă mărit cu el.” Deci ele caută bărbatul; și bărbatul este acela care observă în ea valorile ei religioase, valorile ei duhovnicești, pentru că acesta este un lucru foarte important într-o relație dintre un bărbat și o femeie. Ce te-ai face, în familie, dacă unul se roagă și altul înjură, sau îi dă cu cratița în cap, sau provoacă ceartă? Am avut chiar și astăzi câteva cazuri, care m-au și supărat. Soția nu-i dă voie soțului ca să învețe la Teologie, să se roage. Nu se ruga prea mult, dar făcea și el o rânduială acolo. Și acesta era un șofer foarte credincios care i-a spus așa: „Când ți-oi trage o bătaie de aceea

șoferească, pe care văd că nu o cunoști...” Adică el s-a revoltat. „Părinte, ce să fac?”, m-a întrebat bietul om. „Dragul meu, luptă din răspuneri să descoperi, dacă ea poate cu orice chip să se schimbe.” Grav este că aveau și două fete. Cum cresc duhovnicește fetele acelea, dacă nu este Hristos cu ele? Femeia a fost foarte neglijată, a fost foarte devalorizată de mentalitatea omenească, iar asta este o enorm de mare greșală! Femeia este o creație a lui Dumnezeu cu totul, cu totul superioară, iar dovada o reprezintă Maica Domnului! Femeile... ele nasc, ele renasc, ele întrețin cu orice chip sentimentul acesta de evlavie, în sfârșit, viața! Femeia are o putere de a iubi extraordinară, o putere de răbdare extraordinară și de aceea le admir foarte mult!

Am ținut o conferință la Turda și le-am arătat acolo, la preoții prezenți, că șaptezeci, optzeci, chiar nouăzeci la sută dintre creștinii Bisericii sunt femei, femei gonite, bătute, sărace. Și ea îi spune bărbatului: „Hai măi, bărbate și tu la biserică!” „Du-te mă și tu la biserică.” Îi mai spune câte cineva „Uite soția ta cum face!” „Lasă că se roagă ea și pentru mine”, zice el.

Și el fiind la crâșmă: „Lasă, că se roagă ea și pentru mine.” Și s-a întâmpilat că a murit soțul și a fost dus la poarta Raiului, dar i s-a spus: „Nu poți să intri, pentru că nu prea te-ai rugat.” „Păi s-a rugat soția pentru mine.” „Știm că s-a rugat, dar ea stă în Rai și pentru tine, nu te supăra!” Bisericiile sunt pline de femei, nu de bărbați! Majoritatea, destul de multe, fac niște sacrificii grozave să vină la biserică, fiindcă nu sunt lăsate. Eram în Sfântul Munte și un părinte aghiorit m-a întrebat: „Cum, sfinția ta mărturisești femei?” Când am auzit eu lucrul ăsta, m-am înfipt în el: „Da' cine te-a născut, părinte dragă, pe dumneata așa de deștept? Cine te-a născut? Te-au prins cumva cu ața, cu undița pe baltă cumva? Ești produsul unui incubator cumva? Cine a creat femeia? Femeia asta ați găsit-o în ciuperci, în copaci?” I-am răspuns așa cum i se cuvenea, l-am lovit pe toate părțile fără teamă că o să-mi dea replică. I-am vorbit atunci de valoarea femeii: „Trăiți fără ele dacă puteți! Dacă faceți pe grozavii!” Dacă femeia este rea, este fiindcă bărbații au făcut-o rea. Dacă femeia se vopsește, nu pentru ea se vopsește, ci pentru bărbați. Nu-și dă seama că pentru bărbați se falsifică,

pentru ei se urâtește... Dar sacrificii femeia a făcut. După ceva timp m-am întâlnit din nou cu părintele acela, mergea trimis de ascultare, în Franța, la o mănăstire de maici, să le mărturisească. Și în sinea mea mi-am zis: „Uite cuvioase unde ai ajuns... ce bine ești prins acum...”

Bărbații, însă, mai beau, se mai duc, se mai încântă, și vă spun cu durere că încă se mențin în duhul celor patruzeci de ani de încleștare și de tristețe ateistă, încă se mențin și-acum în ateismul lor... Li se pare că e foarte bine să trăiești fără Dumnezeu, să nu ți se ceară nimic, să poți face ce vrei...

Femeia mii de ani a fost roabă, până a venit Hristos și a pus-o în verticalitate, a pus-o în egalitate cu bărbatul sau mult mai sus decât bărbatul – femeia având harisme ce-l pot naște pe Iisus în sufletul bărbatului și astfel să-i mărească bărbăția. Femeii i s-a spus sexul slab, care are nevoie de ajutor! Da, ea cere ajutor ca să te poată desăvârși pe tine ca bărbat. Dar i s-a mai spus și sexul frumos! E puțin darul ăsta? Femeie înseamnă „Împărăteasă dăruitoare,” pusă pe tron nu ca să domnească, ci pentru a-l admira pe cel ce a avut puterea să o

țină acolo. Femeia, pusă în adevăratele sale valori, începe să creeze și abia atunci se dăruiește total, nu convențional. De asta avem nevoie în căsnicie, de o dăruire totală, asta urmărim noi. Marea greșală este deci că nu se pune în valoare femeia.

Bine, acum e foarte aspră canonisirea pentru femeia care poartă pantaloni. Spune un canon: „Anatema să fie femeia care umblă în costum bărbătesc” (Canonul 62, Sinodul Trulan; Canonul 13, Sinodul local din Gangra). Pentru a se evita faptul ca îmbrăcămintea indecentă a femeii să mai fie pricină de sminteală. Când m-am eliberat din închisoare era la modă purtarea fustelor scurte. Fiind în tren, au venit în compartimentul unde găsisem loc două învățătoare cu fuste scurte. S-au așezat pe bancheta din fața mea. Iar una din ele m-a întrebat: „Ce ziceți părinte?” Ei, atunci le-am spus: „Nu vă supărați, eu sunt călugăr și n-am cunoscut picioarele femeii de la genunchi în sus, dar nu știam că sunt așa de urâte!” Bine, eu am găsit prilejul să le atrag atenția. Că fie vorba între noi, câți bărbați nu vor să le vadă de la genunchi în sus? Ei știu că nu sunt urâte deloc! Există la bărbați, psihologic vorbind, dorința să vadă

cât mai mult la femei... De aceea creatorii de modă țin cont de acest aspect! Femeia care se îmbracă în pantaloni arată lesne și gratuit ceea ce bărbatul vrea să vadă! Prima curiozitate a bărbatului e satisfăcută gratis! Mai mult decât atât este atunci când femeia poartă fustă scurtă... Și atunci cât este femeia de prețuită, în astfel de ipostaze se vinde fără preț! Și dacă s-a vândut e desfrânată!

Le recomand celor care se smintesc să fie stăpâni pe ei! De ispitele acestea ale curviei scăpăm numai cu „Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu miluiește-mă pe mine păcătosul!” Poți să fii și în adâncul pustiei, gândurile de curvie dacă vin să te asalteze te fac praf! Și în pustie vin dracii! Curăția trupului se obține prin luptă, nu prin fugă!

Totuși ele au venit la biserică. Puteau să nu vină deloc! Mai bine le suportăm pentru gândul lor bun decât să le respingem. Este o ispită de-a dreapta, cele bune exagerate, atunci când le facem observație pentru lucruri de formă și prin care le respingem! Ele nu știu că la biserică este o rânduială. Dacă le blamezi nu mai ești cuviincios după teoria lor, adică nu ești armonios! Armonie

înseamnă să renunți la observațiile pe care le faci atunci când sunt abateri!

Mi-a spus o femeie că avea opreliște de la duhovnicul ei să nu se dezbrace și să rămână în costum de baie la mare, ca să facă plajă. Și i-am spus: „Dezbracă-te soră, dar nu mânca din pomul oprit!” (Fac 2, 17). Soarele e gratis, folosești costum de baie. Vin gânduri rele, dar le respingi cu rugăciunea și fii stăpână pe tine. Dacă nu te astâmperi, chiar de-ar fi cineva îmbrăcat îl „dezbraci” cu gândul (imaginația) imediat! Am fost întrebat: „*Dansul este permis în viața unui creștin?*” Dragă, pe cei care vin și se spovedesc eu îi dezleg și dacă au făcut omoruri! Sau m-a întrebat cineva ce melodie îmi place și i-am răspuns: „Bătaia clopotelor!” Ce poziție ai tu creștin fiind, că ți se cere o permanență a trezviei? Nu există dans liniștit! Ai atâtea lucruri frumoase de făcut cu soția... Dacă te împreunezi cu ea, te culci dezbrăcat și faci copii cu ea ce-ți mai trebuie scamatoria unui dans? Ești cu soția ta în intimitate, act binecuvântat - și atunci în acele momente dacă te gândești la Dumnezeu e un avantaj, deși e mai delicată chestiunea... -, gustos, frumos... Nu o ai pe soție ca pe-o

desfrânată (Evr 13, 4), o ai ca pe-o mireasă veșnică! Așa să le vedeți pe soțiile voastre.¹ Pentru că, repet,

¹ „Căsătoria nu este un contract sau o încercare (căsătorie de probă), ci este confruntarea cu realitatea spiritului. Ea este – am să îndrăznesc să spun în plin secol al XX-lea, veac al aiurelilor – *măsura comună* a întâlnirii noastre cu Dumnezeu. Și sper, iubite cititorule, să înțelegi acum, în chip simplu, adevărul: căsătoria este cu totul altceva decât o înscriere în *registru de stare civilă*. Căsătoria este o *Taină*, cum spune Biserica. Nu desconsider înscrierea în *registru de stare civilă*, dar am vrut să subliniez dimensiunea care realmente o caracterizează. În căsătoria adevărată, femeia trebuie să înceteze, la un moment dat, să fie obiectul *poftelor*, al *dorințelor*, care nu pot avea decât un caracter efemer, trecător. Bărbatul – prin care femeia ar trebui să afle sensul vieții – ar trebui, în dragoste profundă, să recunoască în ea o valoare omenească absolută și complementul unei integrități personale. Ei trebuie să se regăsească în dragoste și *ca oameni*, în icoana umanității lor. Sexul, știu, este, foarte adesea și mai ales în căsătorie, motivul unor despărțiri, al unor tragice despărțiri, tocmai pentru că partenerii habar nu au de adevăratele probleme și sensuri ale legăturii bărbat-femeie. Căsătoria *nu poate* fi o relație de felul unei contribuții la *creșterea animalelor* sau la satisfacerea mai comodă a unor nevoi. Căsătoria trebuie să înmulțească pe pământ nu numărul dobitoacelor, ci numărul *oamenilor*; ceea ce, în alt registru, se traduce cu *să înmulțească chipul lui Hristos*. Dacă, în lipsă de ceva mai bun, se culcă cu muierea lui, cum se spune despre căsătoria banală, vulgară, lipsită de har, atunci situația este și rămâne catastrofală, oricare ar fi aparențele. Iluzia aceasta a *libertății* și a *disponibilității* ruinează atâtea existențe! Nu este ușor să se înțeleagă lucrul

cuvântul femeie înseamnă împărăteasă dăruitoare – numai cuvântul Adam înseamnă pământ! Eu nu vă opresc să beți un pahar, două sau trei de vin! Veselia e îngăduită după cum vedem că a fost și la nunta din Cana Galileii (Ioan 2, 8). Dar să nu fii lipsit de stăpânire de sine (Efes 5, 18)! Într-un fel sunteți caraghioși: „Să pui problema unei permanente trezvirii, dar pe de altă parte mai dansezi un pic!” Nu vă judec după viața mea. Dansul acesta și muzica nu fac altceva decât să oprească lumea pe loc, având în vedere singurul timp pe care-l avem pentru mântuire! Ce părere de rău va

acesta. Îmi dau seama, eu, în primul rând, că este foarte greu, că parcă aș vorbi o limbă stranie, ale cărei vorbe au un sens care ne scapă sau, ceea ce este și mai grav, ale cărei cuvinte le percepem ca lipsite de conținut. Dar tocmai pentru că s-ar putea să intrăm într-o perioadă de *eliberări*, de emancipări împinse până la anarhie, în universul spiritului, socotesc a fi de o importanță capitală restructurarea, revalorizarea unor fapte esențiale de viață, a căror semnificație este din ce în ce mai puțin cunoscută sau recunoscută. Cu cât cineva se vrea mai *liber*, cu atât îl pândesc mai multe sclavii. Cu cât cineva, în numele acestei iluzorii libertăți, va dori să dispună de mintea, de sufletul, de trupul, de sexul său, de căsătorie și de toate câte își închipuie că sunt ale sale, cu atât va merge la mai amarnice dezamăgiri și falimente. Nu putem fi *liberi* decât în măsura în care *cunoaștem Adevărul*”
Alexandru Mironescu.

avea lumea! Va fi Judecata de Apoi! Vor regreta că nu au dus o viață de pocăință. Dacă i-am întreba pe cei de sus: „Ce v-a costat de ați ajuns la atâta fericire?” ne-ar răspunde: „**Timp, puțin timp petrecut bine!**” Nu la rock, nu la muzică ușoară. O să vedeți la Judecata de Apoi: „Vai, că n-am folosit timpul bine și ce mi-a trebuit lucrul acela...”; însă s-a terminat tot, toate muzicile ușoare și toate gusturile femeiești. Și ce urmează? Nu urmează o pauză, nu urmează încă o viață, și am să știu eu ce am să fac! Spunea un ins că frumusețea omului stă în pielea de pe față și dacă luăm pielea de pe față nu mai rămâne decât o grămadă de moloz. Trupul omenesc e un templu (I Cor 3, 16), e un simbol, o „poezie!” Satana însă luptă din răspuțeri, cu o râvnă pe care oamenii nu o cunosc, să ne dilueze ideea că suntem după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Pentru că îi ocupăm locul. Creația lui Dumnezeu nu poate fi dezmințită sau interpretată. Suntem chip și asemănare a lui Dumnezeu (Fac 1, 26). Deci avem mare privilegiu, dar și mare răspundere. De aceea vă spuneam că este foarte grav să nu știi că exiști cu un sens și de asemenea să nu te cunoști cu adevărat. N-ai stat de

vorbă cu tine niciodată, bineînțeles, ținând cont de marile valori: veșnicia albă... „Ce va fi cu mine?” Eu ținând cont de închisoare și pustie, totuși m-am folosit mai mult veghind la patul muribunzilor. Țipete... Intrau într-un necunoscut nu pentru o mie de ani, ci pe veșnicie! Viața lor nu era plină cu fapte bune, era goală! Și e goală la mulți creștini. Mare greșală această stare de a nu te cunoaște pe tine!

Dragii mei, zice Hristos: „Ce altceva doresc, decât focul pe care l-am trimis, să-l aprindeți în voi” (Luca 12, 49). Să aprindeți acest foc în voi. Atunci se aprinde când doriți să vă mântuiți, când sunteți aprinși de dor pentru El și pentru rugăciunea liturgică – „Râvna casei Tale m-a mistuit” (Ps 68, 11). Atunci veți înțelege ceea ce s-a spus: „Tu omule, ești o lume întreagă.” Nu știți cât folos aduceți lumii prin îndreptarea voastră, care poate fi foarte tainică. Pentru că Dumnezeu te vede și pe tine, exact așa cum te văd și sfinții. Ei apără creștinătatea și toată creația lui Dumnezeu. Și nu există sfânt mai mare sau mai mic. Aceasta este o greșală. Toți sfinții sunt egali și sunt una la Dumnezeu, oricărui sfânt v-ați

ruga – nu există punte sau pod între noi și sfinți, există numai aripi prin care să comunicăm fără vamă.

Odată un copil care era în brațele tatălui său, fiind în biserică, a strigat tare spre uimirea tuturor când a ieșit preotul îmbrăcat în veșminte din Altar: „**Tată, uite un Doamne-Doamne viu!**” (adică nu ca cei de pe fresca pereților bisericii). Inima curată, nevinovată, a acelui copil a arătat simplu, dar tare, că Dumnezeu care ne iubește ca pe lumina ochilor, ne cercetează peste tot, ne caută peste tot.

Dragii mei, câți îngeri ne roagă și chiar îngerul nostru păzitor ne roagă: „Închină-te, măi frate, și tu!” Și ce ușor, acum eu fac o comparație cu viața de închisoare, ce ușor putem să ne manifestăm credința, putem să ne manifestăm viața în Hristos. Acolo eram urmăriți pe o scobitură cât jumătate de unghie ca să vadă ce facem și trebuia să fim prezenți. Acum când slujesc Liturghie stau și mă gândesc: „Ce bine este că nu-i în spatele meu gardianul, să mă lovească sau să mă condamne!” Că era moarte acolo, nu mai erai în viață dacă te surprindea... Și cu toate acestea, slujeam Liturghia și în închisoare. Pot să spun eu la dușmănia care s-a

manifestat, fără nici un fel de menajament, pot să spun eu că nu ne-a ajutat Dumnezeu? Te duceau la răcitor, la camerele frigorifere, dragii mei, acolo îți ieșea sufletul din tine. Rezistai două sau trei zile, dar nu cinci... Și ne duceau acolo dezbrăcați. Nu pot spune eu, că acolo era minunea lui Dumnezeu? Am făcut închisoare paisprezece ani, am fost și în pustie și sunt întrebat: „S-au făcut minuni?” Iar eu zic: „Cum să nu se fi făcut minuni!” Dacă eu trăiesc în urma atâtor lucruri, acestea nu sunt considerate minuni?

Ce zici, frate creștine? Te prinzi să te silești la o alergare atât de salvatoare și la o ajungere atât de lăudată de nesfârșitele cete îngerești și să vezi slava Maicii Domnului care, neștiută de tine, te-a plâns și te-a ocrotit, și-n cinstea aceasta, în lumina cerurilor deschise, te va încununa ca pe un biruator, Hristos Dumnezeu? Cu adevărat spune Sfântul Apostol Pavel că: „nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum de a se asemana cu slava cea viitoare, care va să se descopere întru noi” (Rom 8, 18). Și sfârșitul filozofiei este să știi că trebuie să crezi și să știi să mori liniștit.

Cuprins

Despre armonia căsniciei.....	5
-------------------------------	---